

ΛΙΓΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Τὰ Ἐφτάνησα ἦταν ἀνέκαθεν μὲν ἰδιαίτερα εὐαίσθητη καὶ ἰδιόζουσα πνευματικὴ περιοχὴ τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, τόσο κατὰ τὰ χρόνια τῆς ξενικῆς τους κατοχῆς ὥσο καὶ μετὰ τὴν ἐνωσὴ τους μὲ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα.

Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ, ἀνέδειξαν κορυφαίους τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος, καὶ ἦταν πληθωρικὴ ἡ παρουσία τους στὰ ἐλληνικὰ γράμματα, ἀκόμη καὶ μέχρι τῆς μέρας μας. Ἀλλὰ ὅμως, ἔμειναν στὴν ἀφάνεια, καὶ ἐκτὸς ἀπὸ μεμονωμένες περιπτώσεις, δὲν ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν καμμία σημαντικὴ προσφορά. Ἀνάμεσά τους καὶ τὸ Νησί μας.

Ὁμολογουμένως ἀρνητικὴ ἡ παρουσία τῶν Κυθηρίων πνευματικῶν ἀνθρώπων στὸν εὐρύτερο χώρο. Ὁ γ ι α τ ῖ δ ε ν ὁ π ῆ ρ α ς, ἀλλὰ γιὰτὶ εἴτε ἠβελημένη εἴτε ἀθέλητα δὲν ἔδιναν τὸ ἀπαιτούμενο παρὼν στὶς ὁποιοδήποτε πνευματικὲς Ἑπτανησιακὲς ἐκδηλώσεις.

Τὸ γεγονός αὐτό, ὥθησε κάποιους συμπατριῶτες μας πρὶν λίγα χρόνια νὰ ἱδρῦσουν τὴν Ἑταιρεία Κυθηραϊκῶν Μελετῶν, μὲ ἀπώτερο ἀντικειμενικὸ στόχο νὰ κάνουν αἰσθητὴ τὴν παρουσία τῶν Κυθηρίων πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ σήμερα καὶ τοῦ χθές, στὸ πλατύτερο κοινόν.

Ἐπαινετὴ καὶ ἀξιόλογη ἡ προσπάθεια, ἀλλὰ δὲν θρῆκε τὴν ἀναμενόμενη ἀνταπόκριση ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν συμπατριωτῶν μας καὶ ἰδίως ἀπὸ ἐκείνους ποὺ μποροῦν νὰ δώσουν κάτι ἀπὸ τὴν πνευματικότητά τους, ὅχι μόνον στὸν Κυθηραϊκὸν χώρο, ἀλλὰ στὸν εὐρύτερον ἐλληνικόν.

Τὰ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ» στάθηκαν ἀπὸ τὴν πρώτη τους ἐκδόση, δίπλα στὸν πνευματικὸν Κυθηραϊκὸν κόσμον καὶ διεθέσαν τὶς σελίδες τους σ' ὅλους αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μας, ποὺ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη κάτι νὰ ποῦν καὶ κάτι νὰ δώσουν ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν τους κόσμον.

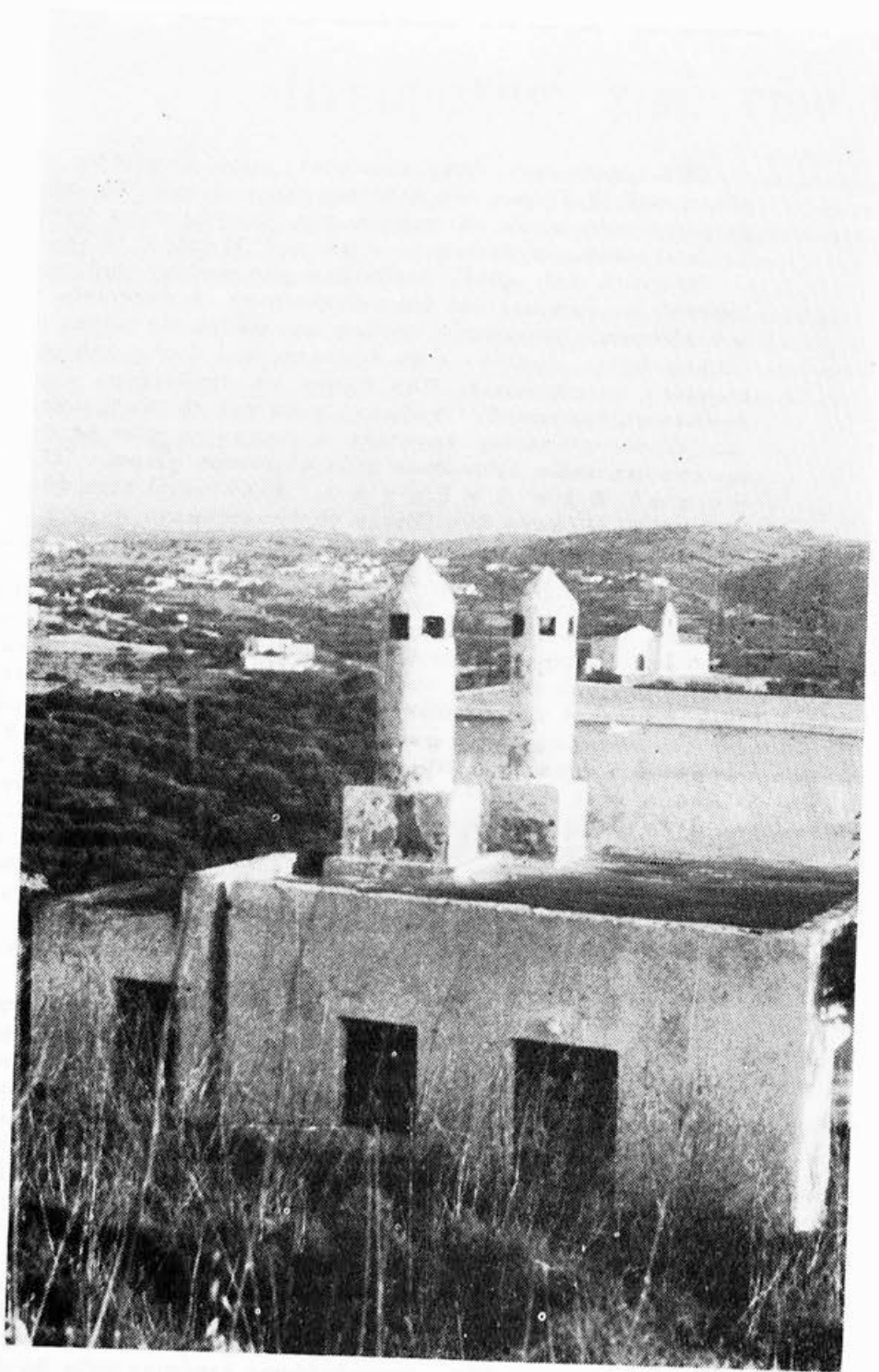
Νὰ ποῦμε ὅτι εἰμαστέ ἐκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν προσφορά; Ὁὐ ἦταν ψέμμα. Γιὰτὶ δὲν πιστεύουμε ὅτι οἱ σύγχρονοι πνευματικοὶ Γαιριγῶτες ἀποτελοῦν μὲν ὁρᾶν ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν καὶ κινοῦνται σὲ κάποιες ἄλλες σφαῖρες διανοήσεως, ἀπομονωμένοι ἀπὸ τοὺς λοιπούς.

Ἀ π λ ὶ ς, ἀ π ο τ ε λ ο ῦ ν μ ε ῖ ᾧ κ λ ε ι σ τ ῆ κ ο ι ν ω ν ῖ α, ἐ σ ω σ τ ρ ε φ ῆ θ ᾶ λ έ γ α μ ε, π ο ὗ δ ε ν ἐ κ δ ῆ λ ὶ ν ε τ α ι καὶ κ ρ α τ ᾶ σ ε ι γ ι ᾶ τ ὸ ν ἐ α υ τ ὸ τ η ς τ ᾶ ὅ σ α θ ᾶ μ π ο ρ ο ὗ σ ε π λ ο ὗ σ ι α ν ᾶ δ ὴ σ η σ τ ο ὗ ς ᾶ λ λ ο υ ς.

Γι' αὐτὸ καὶ νομίζουμε ὅτι ἡ Ἑταιρεία Κυθηραϊκῶν Μελετῶν μὲ τοὺς εὐρύτερους στόχους ποὺ θέτει τὸ Ἐκτακτατικόν της, μπορεῖ νὰ διαδραματίσῃ σημαντικὸ ρόλο, πυκνώνοντάς τὶς τάξεις της μὲ ὅλους ἐκείνους τοὺς Κυθηρίους, ποὺ μποροῦν νὰ δώσουν «δείγματα γραφῆς».

Τὰ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ» παρυστέχονται καὶ ἐπικροτοῦν κάθε προσπάθεια πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἄρης Π. Γαϊτσέλιος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΥΘΕΡΙ

«Κατελουζιάνικα - Εξοντελετοϋ»
«Τὸ πρῶτο ἀγνάντε μου στὸν Εὐάριο»

Τό σήμαντρο τῆς «Κοντελετούς»

Στης γης
το πρώτο αγνάντεμα
της εκκλησιάς τ' αντίκρυσμα
και στου καπνού
τ' ανέβασμα
της πέτρας οι κορφές.
Καμπάνες, φωτιᾶ,
βροχή κι αγέρας,
να οι πρώτες γνώρες μου
στο λόφο.
Μαζί τους ακόμα σεργιανώ
τα πέλαγα του κόσμου.

Καλώς ορίσατε
πατρόγονες φωνές
κι απόψε στη ψυχῇ μου.
Γροικῶ
το σήμαντρο της Κοντελετούς
γναντεύω
στο κάμπο το γεφύρι.

Κρατῶ
τα θήματά σας φυλαχτό,
στης στράτας το ξετύλιγμα
στης γης την αγριάδα,
του κύρη μου τη θύμιση
της μάνας μου το δάκρυ.
Στις πέτρες τούτες
φύτεψα
τα νιόφερτα βλαστάρια.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΥΘΕΡΗΣ

«Ανατολή»

Τούτη την ώρα
πιότερο απ' όλες
τα μάτια μου, το σώμα μου
την ύπαρξή μου
έχει αιχμαλωτίσει
ο μεγάλος κόκκινος δίσκος
καθώς αναδύεται
από του Πλούτωνα τα ερέβη
κι αφίνει το γήινο ορίζοντα
για να υψωθεί
στου Άπειρου τα πλάτη.
Άξια η ώρα
Μυστηριακή
Κάθε λεπτό γίνεται
κι ένας κόσμος
Καθώς ο Μέγας Καλλιτέχνης
αλλάζει τα χρώματα
στο γήινο χαλί.
Κι η δόξα και το φως
παίρνουν κι άλλη δόξα
κι άλλο φως.
Είναι η ώρα της έμπνευσης
της ομορφιάς, του μεγαλείου.
Και μπροστά στην εξαίσια ζωγραφιά
το ταπεινό μου πνεύμα
θαμπωμένο,
από το ζωφόρο φως
γοητευμένο από τη μαγεία
και το άρωμα
αισθάνεται άπειρη
τη Μεγαλοπρέπεια του Πλάστη.

ΧΑΡΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

Τὸ Σωματεῖο

Συνάχτηκαν τα πιο ωραία σε χρώματα και χάρη πουλιά το παγώνι, ο κύκνος, ο παπαγάλος, το καναρίνι, ο φασιανός κι είπαν να φιλιώσουν. Να κάμουν ένωσι σαν τα ομόσπονδα κράτη, τις ομόρρυθμες εταιρείες. Μεταξύ τους άλλωστε δεν εμιφίλοχωρούσε καμμιὰ πρόθεση πλεονεξίας.

Στην πρώτη τους σύσκεψη — καρναβάλι λες, που οι μασκαρεμένοι του προσήλθαν με τα πιο φιγουρινίστικα ντόμινα — παρουσιάστησαν μ' απλοϊκότητα και συγκρατημένα. Όμως σ' αυτήν έπρεπε να εκλέξουν τον υπεύθυνό τους κι εδώ προβλήθηκαν οι σχέσεις και τα προσόντα τους.

Ο Παπαγάλος είχε υπέρ αυτού σπουδαίους λόγους, το παρουσιαστικό και το κέφι της ομιλίας.

Το Παγώνι είχε το στέμμα φυσικό στο κεφάλι και την άφθαστη κι ασύγκριτη ουρά. Είχε την μεγαλοπρέπεια.

Ο Κύκνος είχε την λυγεράδα του λαιμού, το γρήγορο βλέμμα και το περίφημο αντικαθρέφτισμα στα νερά. Όλα τα πλεούμενα της θάλασσας απ' αυτόν έχουν οδηγηθί στο σχήμα τους. Ήταν ένας ήδη θεός, ο Ποσειδών τους...

Ο Φασιανός ιδαλγός, είχε τόσα χρώματα ταιριασμένα στο σύνολό του επίσης, βάδισμα θείο όταν σήκωνε το πόδι για να το πατήσει κι υπερηφάνεια στο βλέμμα με ανάμιχτη λίγη ταπεινοφροσύνη.

Το Καναρίνι με την κιτρινωπή απόχρωση είχε τις τριλλίες στο λαρύγγι του έτοιμες να ξεχυθούν στον ουρανό.

Η φιλοδοξία τους αυτή ήταν δέβαια μικρή μια κι επρόκειτο για δημοκρατία, αλλά στο κατήφορο των ομιλιών τους ειπώθηκαν, όπως σημείωσαν τα πρακτικά τους, τούτα τα σπουδαία.

Ο Παπαγάλος, είπε, πως η φύση είναι τόσο όμορφη και πρέπει να τα ενώνει. Τα δένδρα έχουν την διπλή χάρη του ήλιου και της σκιάς. Οι δρόντοι των κεραυνών περπατούν στα νέφια. Οι πηγές κρατούν αιώνια δροσιά. Οι άνεμοι τραγουδία... Απλώς ένας συντονιστής αυτής της ευτυχίας χρειάζονταν, αφήνοντας τον εαυτό του να υπονοηθί σαν τον καταλληλότερο. Η συνέλευση όμως δεν τον παραδέχτηκε. Τον θεώρησε παίχνιο του ανθρώπου, που του έμαθε την γλώσσα και τις δολιότητές του.

Μίλησε το Παγώνι κι επικαλέσθηκε το μέγεθός του. Άν το ζητούσαν θα τόδρισκαν αμέσως. Το φτέρωμά του χρυσολαμπυρίζει και με την ηρεμία του θα τα συμφιλιώνει... Η συνέλευση του κατηγόρησε

τον κρωγμό, που θα προδιέθετε άσκημα τα μέλη κι ότι δεν πετούσε ψηλά.

Ο Κύκνος μίλησε για το τοπίο της λίμνης. Όλα είν' οπτασίες κι αέρινα εκεί, μια νότα κάπως ξένη απ' την γη... Όμως δεν ήθελαν. Η εξαίρεση δεν μπορεί να νικήσει τον κανόνα αφού περί δημοκρατίας επρόκειτο κι όχι για γαλαζοαίματους.

Ο Φασιανός περπάτησε σιωπηλός. Ήταν σαν να τους έδειχνε μίαν ανωτερότητα μπροστά τους... Τον θεώρησαν λίγο κομπαστικό και τον απέκλεισαν.

Κι ήρθε το καναρίνι, που σκόρπισε το τραγούδι του. Ρήτορας λυρικός τα ξελόγιασε. Όμως, σκέφτηκαν, κάθε μέρα, κάθε μέρα αυτή η φωνή θα τους τρυπούσε τ' αυτιά, θα καταντούσε δραχνάς τους.

Δεν συμφώνησαν και διέκοψαν τη συνεδρίασή τους. Της έδωσαν αναβολή με την ελπίδα, πως αφού πέρασε η πρώτη επίδειξη του καθενός, θα επικρατούσε ευθετώτερη γνώμη.

Στη δεύτερη συνεδρίαση μίλησε ο Φασιανός. «Αφού ο άνθρωπος, τους είπε ο πιο εξολοθρευτής των πουλιών, κανενός το κρέας δεν κυνηγά (με εξαίρεση ίσως του δικού του) παίρνοντας τούτο σαν καλή προϋπόθεση, πώς θάπρεπε να προχωρήσουν στην ίδρυση του σωματείου τους και τα παρακάλεσε να μη διαφωνούν».

Μερικά από τα μέλη παρατήρησαν. Πώς ο άνθρωπος περιορίζει την ελευθερία, το μεγαλύτερο μετά την ζωή αγαθό αλλά και χάρις στις φροντίδες που τους επωμίζεται, τα υποχρεώνει.

Έτσι ξεκίνησαν από μια αφετηρία. Η συζήτηση έπαιρνε κάποια μεθοδικότητα και τα επίμαχα θέματα θα διατυπώνονταν με την απαιτούμενη τέχνη.

Κι εδώ άρχισαν τα πουλιά να προβαίνουν στις φιλοφρονήσεις. Λυπόντουσαν λόγου χάρι, που το κύρτωμα της μύτης καταδικάζει στα γηρατειά του σε ασιτία τον Παπαγάλο. Έδειχναν να στεναχωριούνται για τα άσκημα πόδια του Παγωνιού, που χαλούσαν την ομορφιά του. Γιατί για τον Κύκνο, χλευάζοντάς τον η μυθολογία, επινόησε δήθεν το ανύπαρκτο «Κύκναιο άσμα» κλπ.

Τόσο ευχάριστη εστάθη η συνεδρίαση, που πέρασε η ώρα χωρίς να την νοιώσουν. Διέλυσαν το βράδυ όταν δεν έβλεπαν ούτε να πετάξουν. Στον αέρα ήταν οι νυχτερίδες κι αντί για κελαηδήματα κυριαρ-

χούσε το σκούξιμο, η κόλαση, της κουκουβάγιας.
Αλλ' αυτά ήταν τόσο ευτυχισμένα...

Στην υπ' αριθμό τρία συνεδρίαση, πλασμένος δι-
κηγόρος ο Παπαγάλος, πήρε τον λόγο. Τους είπε:
«Έχομε την ομορφιά και μαζί της καλλιεργούμε
δυνατή την φαντασία μας. Η φαντασία είναι η βο-
λίδα που τοξεύουμε τις επιθυμίες μας. Στην αρχαία
Ρώμη (είχ' ακούσει απ' τους ανθρώπους) πως ήταν
η αρχή των υπάτων. Δυο ύπατοι, που άλλαζαν κάθε
χρόνο... ας διάλεγαν κι αυτά δυο λοιπόν».

Σοφά έκρινε τα λόγια η συνέλευση, αλλά και κά-
πω Παπαγαλισμένα, αφού η δυαρχία σαν σύστημα
κι αρχή δεν επικράτησε στους αιώνες.

Στο μεταξύ μια αίτηση ήρθε στη συνέλευση από
τα πουλιά, περιστέρι και χελιδόνι, που ωραία κι
αυτά, ήθελαν να μετάσχουν στο σωματείο. Έτσι δια-
κόπηκε η συνεδρίαση για να προσκομίσουνε στοι-
χεία.

Η τετάρτη συνάντησή τους είχ' απολησμονήσει
το κύριο θέμα. Τα απασχολούσαν τα ζητήματα της
διεύρυνσης του κύκλου τους κι άρχισαν με μίαν έν-
σταση του καναρινιού στο χελιδόνι.

«Ήταν τους χειμώνες, αποδημητικό, ασύδοτο κά-
πως κι όχι σαν μέλος σταθερό...»

Τα μικρόσωμα τούτα απωθόντουσαν πιότερο α-
φού το καναρίνι διαισθανόταν τον αντίποδα της ε-
νεργητικότητας του χελιδονιού στην δική του νωχέ-
λεια, την δράση του έναντι της ομορφιάς του...

Ο μελωδικός τόνος του παρέσυρε τα μέλη στην
άδικη απόφαση να τ' αποκλείσουν.

Όμως το περιστέρι θριαμβικά λες, τα κατά-
φερε.

Έκανε ένα βολ πλανέ στο ξάστερο τ' ουρανού,
που δεν του βρήκαν ψεγάδι και κανένα δεν αμφισβή-
τησε την χάρη του. Συνέτρεχαν εξ άλλου και λόγοι
ιστορικοί. Η περισσότερά μετά τον κατακλυσμόν έ-
φερε το κλαδί της ελιάς πρώτη στο ράμφος της. Ή-
ταν ταχυδρόμος ειδήσεων και τους σκορπούσε μίαν
ενθάρρυνση. Άν την διάλεγαν για Πρόεδρο ίσως
και τα κατάφερνε θαυμάσια. Την κατηγορήσαν ό-
μως για λαίμαργη, που με την σβελτάδα της σαν

τα ζημίωνε, δεν θα μπορούσαν να την τιμωρήσουν
ακόμη και τη νευρικότητα της κεφαλής και της απέ-
κλεισαν το αξίωμα τούτο.

Η συνεδρίαση διακόπηκε. Κάτι ακούστηκε ολόγυ-
ρα. Την πήραν χαμπάρι τα πουλιά και μαζεύτηκαν
στο μέρος που γινόταν να μάθουν από περιέργεια
σχετικά.

Η πέμπτη συνεδρίαση από την πρόσκλησή της α-
κόμη δεν εξασφάλισε το «απόρρητό» της. Την ώρα
που θα συνέρχονταν είχαν συγκεντρωθή τα μύρια
πουλιά και με το συνωστισμό ματαίωσαν σαν καμ-
μιά αστυνόμευση της διόδου δεν προβλέφτηκε, την
προσέλευση των μελών.

Και τώρα παρασκηνιακά, ένα σωρό αξιόλογα άλ-
λα, ο κόκορας, το κοτσίφι, η πέρδικα, η σουσουρά-
δα ενεργούσαν να μπουν κι αυτά μέλη. Καλόπιαναν
τις ματαιοδοξίες των συνέδρων κι υπόσχονταν αφο-
σίωση στους Πάτρωνές τους.

Η έκτη συνεδρίαση είχε εξογκωμένο υλικό. Διε-
ξήχθηκε με διακοπές. Στην κάθε στιγμή προβάλον-
ταν μια νέα αντίρρηση. Μια κόπωση κατέλαβε αυ-
τούς, που συνεδρίαζαν κι ανέβαλαν την συνέχειά
της.

Θέλετε να πληρεφορηθήτε τώρα για την έβδομη;
Είναι περιττό!...

Γιατί το πρακτικό της 67 συνεδρίασης γράφει,
πως το χάος κι η απεραντολογία στις συζητήσεις
είχαν βρει τ' αποκορύφωμά τους. Ούτε Προεδρείο εί-
χεν εκλεγεί, ούτε ήταν γνωστό ποιά πουλιά ακριβώς
αποτελούσαν το σωματείο.

Στην 68 όμως, λόγω της ερήμωσης από πετού-
μενα τ' αγέρα, είχαν κινηθή προς τον χώρο της και
τ' αρπαχτικά όρνια... Έτσι πανικός κατέλαβε τους
καλοπροαίρετους εταίρους και διέλυσαν βιαστικά
τα πάντα!...

Τα συμπεράσματα των συνεδριάσεων είν' αρκετά.

Σε ένα δάσος είν' αδύνατο να ξεχωρίσει κανείς
τις φωνές των πουλιών.

Στο ζήλο για κάθε μας ενέργεια υπάρχει η κάτω
απ' το μηδέν (αρνητική) κλίμακα.

Και τέλος, πως οι ναυαγοί δεν κάνουν πια όνειρα.

ΜΙΧ. Κ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ

ΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ Καμαριώτης

Δεν πάνε πολλά χρόνια που πέθανε ένας γραφικός κάτοικος της Αγ. Μόνης, που πέρασε σχεδόν ὅλη του τη ζωή στο βουνό. Οι περισσότεροι δεν τον θυμούνται με τ' ὄνομά του, ἀλλὰ ὅπως τοῦχε μείνει να τον λένε οι γνωστοί κι οι επισκέπτες. Ὅλοι λοιπόν, τον ἤξεραν σαν Καμαριώτη, ἐπειδὴ τη ζωὴ του την πέρασε στην καμάρα του Μοναστηρίου. Πολλές ιστορίες ἔχουν μείνει για τον γραφικό αὐτὸν τύπο κι ἐπειδὴ ο χρόνος καταφέρνει να σβήνει τα πάντα ἀπὸ τη μνήμη μας, καταγράψω μία που ἔχω ἀκούσει:

Πριν αρκετὰ χρόνια λοιπόν, ο Καμαριώτης αποφάσισε να πουλήσει ἓνα ἀρνί που το κρατοῦσε για να «πάρει τιμὴ». Περίμενε ο φουκαράς να πάρουν τιμὴ τ' ἀρνιά, ἀλλὰ ὅσο περίμενε τόσο ἐπέφετε ἡ τιμὴ, μέχρι που μπήκε ἡ ἀρχὴ του καλοκαιριοῦ κι το ἀρνί εἶχε μεγαλώσει τόσο που δεν θα πουλιόταν για γάλακτος με τίποτα. Εἶδε κι ἀποεἶδε λοιπόν ο Καμαριώτης, παίρνει μιὰ μέρα το γαῖδαρο, δίνει τ' ἀρνί ἀπὸ πίσω κι πάει στον Ποταμό στο χασάπη να το δώσει κι ὅσο πιάσει. Το βλέπει ο χασάπης νάναι μεγάλο σωστό πρόβατο πιά, εἶχε κι πολλὰ ἡ χρονιά, ἴσως να σκέφτηκε να το πάρει κι κοφοχρονιά κι λέει στον Καμαριώτη:

—Καῦμένε δεν πιάνει δεκάρα τ' ἀρνί σου. Αὐτό εἶναι κοτζᾶμ προβάτα. Πάρτο πίσω κι κράτα το.

Να το κρατήσει να το κάνει τί, ο Καμαριώτης; Ὅπως ἦταν κι ἀρσενικό του ἦταν τελείως ἀχρηστο. Παρακάλεσε λοιπόν το χασάπη να το πάρει γιατί δε μπορεῖ να το ταΐζει ἄλλο.

Αὐτὸς τότε του λέει ὅτι δεν ἔχει λεφτὰ να του δώσει κι του κάνει τη ...χάρη να το κρατήσει κι αν θέλει να τον πληρώσει να του δώσει ἓνα μισοκόφιο τζάνερα.

Ἐξυσε την κεφαλα του ο Καμαριώτης κι σκέφτηκε ὅτι προκειμένου να το ταΐζει, ας του το δώσει κι ας πάρει τα τζάνερα. Απὸ το τίποτα καλὸ κι το μισοκόφιο. Ὅπως ἀντιλαμβάνεται εὐκόλα κανένας δεν ἦταν κι τέρας ευφυΐας ο γραφικὸς ἀνθρωπάκος κι αὐτὸ τὸξερε βέβαια ο χασάπης.

Αλλὰ ας ἀφήσουμε τον ἴδιο τον Καμαριώτη να διηγηθεῖ τη συνέχεια.

—Μου δίνει που λέτε το μισοκόφιο τα τζάνερα κι τα φορτώνω στο γαῖδαρο κι παίρνω το δρόμο για την Αγ. Μόνη. Πάω κι το ἀπόγεμα κι ἀπὸ τη μιὰ ἐκλεγα τ' ἀρνί μου που δε πῆρα δραχμὴ για δαῦτο, ἀπὸ την ἄλλη σκεδόμενα ἦντα να κᾶνω τα τζάνερα.

»Κάθομαι λοιπόν στην καμάρα,, δάξω το μισοκόφιο μπροστὰ μου κι ἀρχίσω κι ἐτρώγα, ἐτρώγα, ἐτρώγα να μη πάνε στράφι τουλάχιστο τα τζάνερα, που μου κοστίσανε ἓνα ἀρνί. Ἐτρώγα κι ἐτρώγα μέχρι που κόντευα να τελειώσω το μισοκόφιο. Νύχτωσε κι ὅλας κι πῆγα να κοιμηθῶ με την κοιλιὰ μου γιομάτη τζάνερα που με κάνανε ὅλη νύχτα να παένω σούρτα φέρτα στο ἀσκιναράκι.

»Τέλος πάντων. Εθάρου πως θα τελειώνα κείνη νὰ τη νύχτα. Ἐλεγα πως θα μου βγούνε τ' ἀντερα. Τέλος πάντων γλύτωσα.

»Και ποτές δεν ἐπερίμενα πως την ἄλλη χρονέα θα φάω τζάνερα ἔπο κεινεσὰ τσι τζανερές, που φυτρώσανε στ' ἀσκιναράκι.

ΜΑΝ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΣ

★ Την ιστορία εἶχα πρωτακούσει ἀπὸ τον Κ. Φριλῖγκο στο Γυμνάσιο κι την ξανάκουσα ἀργότερα κι ἀπὸ ἄλλους.

Ἡ λακέρδα

— Εδώ η λακέρδα, η καλή λακέρδα...

Λακέρδα με τη βούλα να τρώει κυρά και δούλα, πάρτε λακέρδα, φρέσκια λακέρδα...

Έβαλε τις φωνές ο μπαρμπαπότης, ο Ορφανός στο δρόμο μπροστά στο μαγαζί του και διαλαλούσε την λακέρδα του.

Σε λίγο άρχισαν να μπαينوγαίνουν οι πελάτες. Αδειανοί μπαίνανε με πακέτο στο χέρι θγαίνανε και όσο μπαينوγαίνανε τόσο ξεφώνιζε ο μπαρμπαπότης.

— Εδώ η λακέρδα, πάρτε φρέσκια λακέρδα, λακέρδα με τη βούλα...

Ο παρακάτω μπακάλης που τον τρώγανε τα κεσάτια είχε γουρλώσει τα μάτια του και κοίταζε το αλισιθερίσι που γινότανε δίπλα του και έσκαγε από το κακό του.

Τόση κίνηση για τη λακέρδα; Βρε να μην το ξέρει νάχει κι αυτός...

Βρε τι σου είναι αυτός ο Μπότης που το σκαρφίστηκε να φέρει λακέρδα!!! και να τα αποτελέσματα νάααα πελατεία...

Ο κακομοίρης μπακάλης της αρχαίας σχολής αυτός που ήξερε πως το 1+1 κάνουν μόνο 2 και ποτέ 11 δεν μπορούσε να συλλάβει πρωτοτυπίες...

Τώρα καθισμένος έξω από το μαγαζί του λοξοκοιτούσε μελαγχολικά το μπεινόγαλμα του κόσμου στο διπλανό μαγαζί.

Αν όμως είχε λιγώτερη πρεσβυωπία θα έβλεπε ότι οι πελάτες ήτανε τα ίδια και τα αυτά πρόσωπα πέντε - έξι συνολικά και τα οποία μπαينوγαίνανε εναλλάξ με το ίδιο πακέτο πάντοτε στο χέρι.

Ο δόλιος έβλεπε μόνο σιλουέτες, πρόσωπα όμως δεν ξεχώριζε...

Ο μπαρμπαπότης ο Ορφανός ένας πανέξυπνος έμπορος που τα παλιά χρόνια βρισκότανε στην πρώτη εμπορική γραμμή του νησιού και που οι κακοτυχίες και κακοκεφαλιές του τον συνέτριψαν, είχε κατορθώσει στο τέλος να ανοίξει ένα μπακαλικάκι και να τα κουτσοβολεύει, διατηρώντας πάν-

τοτε το χιούμορ του και τα έξυπνα πειράγματα.

Έτσι εκείνη την ημέρα πάει, στο απέναντι ραφτάδικο του Πέτρου και εκθέτει το σχέδιό του σ' αυτόν και το τσούρμo του, άνθρωποι όλοι του καλαμπουριού και της πλάκας.

— Εγώ θα φωνάζω λακέρδα και σεις ένας - ένας θα μπαίνετε δήθεν ότι αγοράζετε, ο ένας πίσω από τον άλλον...

Είχε πράγματι λακέρδα στο μαγαζί του, αλλά η λακέρδα αυτή ήτανε χαλασμένη από την πολυκαιρία για πέταμα. Ποιός να πάρει λακέρδα...

Το κόλπο έπιασε πέρα για πέρα. Σε μία ώρα ο κάτω μπακάλης τηλεγραφούσε επειγόντως στον Πειραιά.

«Αποστείλατε τάχιστα με πρώτο καίικι λακέρδα τενεκέδες δύο. Στόπ».

Την άλλη βδομάδα που ήρθε το καίικι ένας φρεσκογιαλισμένος τενεκές μισοανοιγμένος με λακέρδα βρισκότανε στο κατώφλι του μαγαζιού ο άλλος από μέσα ρεζέρβα.

Στο πεζοδρόμιο ο μπακάλης έβγαλε θριαμβευτικές φωνές.

— Λακέρδα, φρέσκια λακέρδα, τρέξτε να πάρετε λακέρδα, εδώ η καλή λακέρδα...

Αλλά εφώναζε σε ώτα μη ακουόντων, ποιός να πάρει λακέρδα; αν θέλανε θα παίρνανε εγκαίρως και του Μπαρμπαπότη και δεν θα σάπιζε.

Φώναζε, ξαναφώναζε αλλά πελατεία δεν ερχότανε. Εκείνα που 'ρχόντανε ήτανε κάτι γέλια, κάτι χαχανητά από το μπακάλικο και το ραφτάδικο που όταν το κατάλαβε ότι ήτανε για κείνον πήγε να σκάσει από το κακό του. Οι φωνές του σβήσανε, δεν ακουγόντουσαν πια, ένας μόνο περαστικός τον άκουσε να μονολογεί:

— Αχ βρε άτιμε Μπότη μου την έφερες πάλι.

ΧΑΡ. ΦΑΤΣΕΑΣ

Υ.Γ. Τελικά με τη λακέρδα δεν μάθαμε τί έγινε, εκείνο που έγινε γνωστό είναι ότι το πηγάδι του μπακάλη κατέβηκε δυό τρεις σπιθαμές κάτω εκείνο τον καιρό.

ΤΣΙΡΙΓΩΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Κα'υ' μένε Μιχεήη!

Σαν πάτησε το πόδι της στην Αγ. Πελαγία η Νταίζη από την Αυστραλία, σκιάχτηκε στ' αληθινά! Είχε ακούσει πολλά για το νησί των γονιών της, είχε διαβάσει περισσότερα, τόσο που η εικόνα του στη σκέψη της γεμάτη φως φάνταζε και μικρούς φτερωτούς έρωτες να πετούν τριγύρω παίζοντας μιάν ονειρεμένη μουσική. Σκιάχτηκε, λοιπόν, σαν βρέθηκε στο μισοσκοτάδο, σ' έναν όλο βράχια μώλο, με τ' αυτοκίνητα συνέχεια να σφυρίζουν κι ανθρώπους νυσταγμένους να ψάχνουνε για τους συγγενείς ή τις βαλίτσες τους.

— Νταίζη, πηγαίνω να φωνάξω ένα «ταξί»! Της είπε η μητέρα της, εγκαταλείποντάς την με τα μπαγιάκια. Τελικά βρέθηκε ένα ταξί πρόθυμο να τις μεταφέρει επάνω στο χωριό, στο σπίτι που θα τις φιλοξενούσε.

Ένα τεράστιο φίδι από φωτάκια τώρα σκαρφαλώνει στην ανηφοριά της Πελαγίας, τόνα ν' ακολουθεί το άλλο πειθήνια, μοιρολατρικά.

— Πώς σου φαίνεται το νησί; Ρώτησε επιπόλαια η μητέρα.

— Φοβερό! Της πέταξε η μικρή. Ενώ η πρώτη έκανε πως δεν άκουσε.

Όμορφος μήνας ο Ιούλιος. Το κορίτσι σιγά-σιγά άρχισε να μαθαίνει το νησί, να παραβλέπει τις ασχήμιες του, σχεδόν να της αρέσει. Γνώρισε κι άλλους από την Αυστραλία, ακόμη κι από μέρη κοντινά της και γνώριμα.

Για τη μητέρα της όμως τα πράγματα διαφέρανε. Την επιστροφή της είχε συνδέσει με το μέλλον του κοριτσιού της. Χήρα εδώ και 5—6 χρόνια λαχταρούσε ένας νέος άνθρωπος να μπει στα μαγαζιά που κληρονομήσανε από τον μακαρίτη, αγνός και... Τσιριγώτης. Ήξερε την πάστα των «άλλων», δεν τους εμπιστευότανε. Ο «δικός σου κι ο Θεός σου»! έλεγε και ξανάλεγε. Τώρα τα πράγματα είχανε πια μπει στο δρόμο τους, σαν το νερό στ' αυλάκι. Ο «γαμπρός» θα τάβρισκε έτοιμα. Μια μέρα φώναζε την κόρη να το κουβεντιάσουνε στα σοβάρα.

— Αν βρισκότανε ένας λεβέντης να σ' αρέσει, τί θάλεγες;

Η Νταίζη έκανε στην αρχή να γελάσει. Το ξεπέρασε. Ήξερε καλά τη μάνα της. Τις ραδιουργίες και τα πείσματά της. Ανώφελο, προς το παρόν, να της εναντιωθεί. Την άφησε να ελπίζει.

— Αν μου άρεσε...

Λυτούς και δεμένους έβαλε η μάνα για να βρει τον κατάλληλο. Μέχρι που κατέληξε στο Μιχεήη. Ψηλός, αρρενωπός, από σόϊ, είχε τελειώσει κι ένα Γυμνάσιο. Στη Χώρα. Για λόγους οικογενειακούς που δεν ξεμάκρυνε για το Πανεπιστήμιο. Όχι πως δεν τάπαιρνε τα γράμματα.

Σαν τον κάλεσε να τον ρωτήσει γάχα για την αγορά ενός χωραφιού, η Νταίζη ντύθηκε για την περίπτωση σαν βασιλοπούλα. Βάφοντας τα χείλη, τα μάγουλα, τα νύχια. Και τούδωσε το χέρι χαμογελαστή και αεράτη.

Ο Μιχεήης αισθάνθηκε την καρδιά του να φτερουγά. Όλες οι άλλες κουδέντες παραμεριστήκανε μπροστά στην εντυπωσιακή παρουσία της. Και μόνο το άγγιγμα του χεριού της αρκούσε να τον ανάψει, να τον κάψει. Τα μάτια τους πολλές φορές κρυφουσναντηθήκανε. Και σαν εκείνος έφυγε, ήξεραν ότι σύντομα θα ξαναρχόταν. Και χωρίς πρόσκληση.

— Πώς σου φαίνεται; Τη ρώτησε μετά η μητέρα. Είναι καλό παιδί, εργατικό. Θα μπει στα μαγαζιά μας και θα βάλει τάξη. Τέτοιος μας χρειάζεται.

Η Νταίζη κατανόησε το πρόβλημα. Αντί ν' απαντήσει χώθηκε στην πρώτη καρέκλα που βρέθηκε κοντά της κι έκλεισε τα μάτια. Μηδενίζοντας τις αποστάσεις βρέθηκε πλάϊ στον Άλεξ, στο σχολικό της φλέρτ. Στο ίδιο πάντα θρανίο, μαζί στο διπλό ποδήλατο για περίπατο, μαζί στο σινεμά της γειτονιάς. Από Σκωτσέζους γονείς ο Άλεξ, ήτανε κι αυτός Αυστραλογεννημένος. Κάποτε τον είχε ρωτήσει:

— Αν ήταν να στο χαρίσω, τί θα προτιμούσες, Άλεξ; Ένα ακριβό αυτοκίνητο, ένα μικρό αεροπλάνο ή ένα κότερο;

Την είχε κοιτάξει περίεργα, ψιθυρίζοντας:
— Καθισμένος δίπλα σου, να μετρώ και να παίζω με τα δάκτυλά σου!

— Καϋμένη 'Αλεξ! Θάθελε να φωνάξει. Με πιέζουν να σε ξεγελάσω. Δίσταζε. Όμως, ο Μιχελής ερχόταν και ξαναρχόταν. Κι η μητέρα της πιπίλιζε το μυαλό συνεχώς. Και το Τσιρίγο την κυνηγούσε δήμα - δήμα με μηνύματα γεμάτα ερωτισμό. Μέχρι που τελικά είπε το Ναι. Θ' αρραβωνιάζονταν...

Ο γάμος θα γινότανε στο Σύνδευ. Απαίτηση της νύφης. Λαχταρούσε νάχει κοντά τις φιλενάδες της. Να χαρούν στη χαρά της και να την καμαρώσουνε. Τους κατάφερε, ως και τα πεθερικά.

Ο γαμπρός θα έφευγε μαζί τους. Και στο γάμο, θα παίρνανε και τους γονείς του. Ένα πέταγμα σήμερα το ταξίδι μέχρι την Αυστραλία. Τα πάντα προγραμματισμένα με σύνεση. Η μικρή ζούσε μ' ένταση την προετοιμασία.

Μόλις έφθασαν στον προορισμό τους, δώσανε αμέσως στο Μιχελή το δικό του δωμάτιο και μερικά διβλία να διαβάξει γύρω από την αγγλική. Έπρεπε το συντομότερο να την κουτσομάθει. Θα δούλευε πρώτα στο μεγάλο μαγαζί. Σχεδόν ολημερίς. Έτσι τη Νταίζη την έβλεπε τα βράδυα. Κάποτε τα Σαββατοκύριακα δγαίνανε οι δυο. Έδειχνε χαρούμενη δίπλα του, τυπικά χαρούμενη. Κάτι στο φέρεσιμό της τον φόδιζε. Λαχταρούσε εκείνο το περισσότερο από τα καθιερωμένα, που σε κάνει να ξεφεύγεις από την ετικέτα. Μα του το στερούσε. Εκείνο το απροσδιόριστο που ενώνει τις ψυχές.

Ένα βράδυ, μπαίνοντας ξαφνικά στο σαλόνι, βρήκε τον 'Αλεξ να παίζουνε με τη Νταίζη χαρτιά. Την περίμενε να τρέξει κοντά του αλλά εκείνη έμενε καρφωμένη στη θέση της.

— Κάθισε, Μιχελή! Σε λίγο τελειώνουμε την παρτίδα! Βρήκε μόνο να του πει. Μετά συνέχισαν με τον άλλον να φλυαρούνε στα εγγλέζικα. Για ώρα...

Μόλις ο 'Αλεξ προχώρησε να φύγει, η Νταίζη τον συνόδευσε μέχρι την πόρτα. Μετά τον είδε να την αποχαιρετά μ' ένα φιλή στο δεξί της μάγουλο. Και να χάνεται μέσα στη νύχτα.

— Θαμάσιο παιδί ο 'Αλεξ! Αποφάνθηκε εκείνη σαν μείνανε μόνοι.

— Παιδικός φίλος;

— Ναι. Ξέρεις, μεγαλώσαμε σχεδόν μαζί. Καϋμένη 'Αλεξ!

— Καϋμένος, γιατί; Τόλμησε να ψιθυρίσει.

Δεν του αποκρίθηκε. Μπαινοβγήκε για το δείπνο στη κουζίνα. Η μητέρα σίγουρα θ' αργούσε.

Είχε πάει για τις εισπράξεις στο δεύτερο μαγαζί. Τα πόδια του βαριά. Δεν κρατούσαν άλλο. Το ίδιο και η καρδιά. Προχώρησε για το δωμάτιό του νηστικός.

— Με συγχωρείς! Είπε μόνο. Σήμερα κουράστηκα. Είχαμε παραλαβή...

Καθώς έφευγε, εκείνη αισθανότανε να ξεμακραίνει... Μέχρι που να χάνεται κάπου μέσα στις ακαθόριστες ομίχλες μιάς απειλητικής... Σκωτίας...

Ένα βράδυ, η κουβέντα περιστράφηκε γύρω από το γάμο. Έξη μήνες είχανε κιόλας κυλήσει. Η Νταίζη δίσταζε για την ημερομηνία. Ζητούσε δι-αρκώς αναβολή. Ο Μιχελής σιγά - σιγά άρχισε να συνειδητοποιεί το τραγικό του λάθος. Τα πέπλα των πρώτων εντυπώσεων άρχιζαν τώρα να παραμερίζουν από την αλήθεια της χωρίς συναισθήματα λογικής. Θα ενεργούσε σαν άντρας;

Η παρουσία του 'Αλεξ έντονη, πειστική. Τηλεφωνήματα, δώρα, επισκέψεις και χαριεντισμοί. Όποτε της τον ανέφερε σε κουβέντα, η Νταίζη τον αποστόμωνε.

— Ο καϋμένος ο 'Αλεξ! Έλεγε μόνο με ύφος μυστηριώδες γεμάτο ερωτηματικά. Κάτι αναπάντεχο όμως τον έκανε να πονηρευτεί. Μπαίνοντας ο Μιχελής μια μέρα στο σπίτι είδε τον 'Αλεξ ταραγμένο να προσπαθεί μ' ένα μαντήλι να καθαρίσει τα μάγουλά του. Βέβαια, τα μάγουλά του μοιάζανε καθαρά αλλά το μαντήλι πρόλαβε να το δει γιομάτο κραγιόνια. Η Νταίζη πιο πέρα βουβή. Όμως το ύφος και των δυο κάποιες σαν να ήθελε να κρύψει πράξεις ενοχής.

Η πραγματικότητα άρχισε να τον τρομάζει. Εκείνον που αντιμετώπιζε θαρραλέα ακόμη και τα στοιχειά...

Το αεροπλάνο από το Σύνδευ, και το «ΙΟΝΙΟ» μετά, φιλοξενήσανε για λίγο το «γαμπρό», που γαμπρός δεν έγινε ποτέ. Επιστρέφοντας στο νησί, οι φίλοι τον περικυκλώσανε για το «ιστορικό της επιστροφής».

'Άλλες συνήθειες εκεί! Στην Αυστραλία ή γεννιέσαι και την αγαπάς ή πας μικρός και τη συνηθίζεις. Ο μεγάλος δύσκολα στεριώνει. Όλα είναι διαφορετικά. Τους έλεγε, έτσι πολύπαθος και πολύξενος που ήτανε.

Τώρα πια ήξερε τί σημαίνανε τα λόγια της. Αλλά τώρα η Νταίζη δεν θάλεγε πια «Καϋμένη 'Αλεξ!», αλλά... «Καϋμένη Μιχελή!»...

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ

ΤΣΙΡΙΓΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Γεροντικές διαοήιες

Ο Μαστρο-Γιάννης ο Λευτέρης, ο Καργιάντζου-
λας, όπως τον παρατζουκλιάζανε, χηρεμένος από
χρόνια, ζούσε με την κόρη του στο Μέσα Δήμο, στο
Λιβάδι.

Μεσόκοπος, αλλά καλοστεκούμενος ακόμα ο Μα-
στρο-Γιάννης, έκανε χρόνια τώρα το μπαλωματή,
ένας από τους τόσους μπαλωματῆδες που είχε κείνα
τα χρόνια ο τόπος μας. Όμως, με τη δουλειά του,
με τα χωραφάκια του και τις ελίτσες του, χωρίς
πολλές αξιώσεις και χωρίς προβλήματα, ζούσε με
το κορίτσι του, μιά ἡσυχη και νοικοκυρεμένη ζωή.

Το μπαλωματσίδικό του, ένα στενό στενό μαγα-
ζάκι, καθαυτοῦ μιά τρύπα, τόχε στήσει στοῦ πάνω μέ-
ρος στην Άσπα, όπως λέγανε την πλατεία της
Χώρας, πλάι και δεξιά στα σκαλοπάτια που μαθη-
τές, ανεβαίναμε για να πάμε στο σπίτι της κερά
Σταμάτας της Μπέλενας.

Ολημερίς σκυμμένος στο μπάγκο του ο Μαστρο-
Γιάννης, έραβε και μπάλωνε τα παπούτσια της πε-
λατείας του και στο ηλιοβασίλεμα, πολλές φορές
και στο σουρούπωμα, σαν τούπεφε πολλή δουλειά,
σκολούσε, έκλεινε το μαγαζάκι του, καβαλούσε το
μουλάρι του, ένα μικρόσωμο ζο, ἴδιο με γάιδαρο,
και ξεκινούσε για το Λιβάδι.

Την άλλη μέρα πρωί πρωί, πριν καλά καλά
έξει, έπαιρνε το δρόμο ανάστροφα, από το Λι-
βάδι για τη Χώρα. Άνοιγε το μαγαζάκι του και
έπιανε δουλειά. Αυτό το πήγαινε έλα, βράδυ πρωί,
κράτησε χρόνια και χρόνια. Μιά ολόκληρη ζωή.

Ένα φθινοπωριάτικο πρωινό ο Μαστρο-Γιάννης
ξεκίνησε πολύ νωρίς για τη Χώρα. Ήτανε νύχτα
ακόμα.

Αυτή την εποχή αργεί να ξημερώσει και ο δρόμος
ήτανε ἔρημος. Σπάνια συναντούσες ἄνθρωπο αυτή
την ὥρα. Μα το Μαστρο-Γιάννη ούτε η σκοτεινιά,
ούτε η ερημιά του δρόμου τον εμπόδιζε να πάει στη
δουλειά του. Εκείνος ένα πράμα σκεφτόταν. Ότι
τον περίμενε πολλή δουλειά στο μαγαζί. Και όσο
περισσότερο το συλλογιζόταν, τόσο ἔβιαζε το κακό-
μοιρο το μουλάρι του να τρέχει, τότε με μια φωνή
και τότε με καμμιά ραβδιά στα πισινά του.

Σάν ἔφτασε στην Κακή Μέλισσα, στο κονοστάσι
πούναί πάνω από το γεφύρι και λένε πως σ' αυτή

τη θέση πολλές φορές τις νύχτες βλέπουνε ξωτικά,
νεράιδες και δαιμόνια, φάνηκε στο Μαστρο-Γιάννη
πως άκουσε λίγα μέτρα μπροστά του, στην άκρη
του δρόμου, βογκητά και κάποιον με ξεψυχισμένη
φωνή, που μόλις μόλις ακουγόταν, να ζητάει βοή-
θεια.

— Όχο γω μάνα μου! Όχο, τι έπαθα ο κακο-
μοίρης! Βοηθάτε με! Πεθαίνω!

Ο Μαστρο-Γιάννης δεν ήτανε φοβισιάρης και
όλες τις ιστορίες για τα φαντάσματα και τους
οξαποδώ, τις περνούσε για κουραφέξαλα καὶ κοροϊ-
δευε αυτούς που τις πίστευαν.

Μα τώρα, τούρχονταν στο νου όλα εκείνα που
πολλές φορές είχε ακούσει να λένε, για τα ξωτικά
και τα δαιμόνια, που βλέπανε τάχα σε τούτη τη
θέση, κι ένα δυνατό τρεμούλιασμα περνούσε ὅλο
του το κορμί και του σήκωνε τις τρίχες.

Αδύναμος κι απροσπάτευτος μπροστά σε τούτο
το κακό, σκέφτηκε να γυρίσει πίσω στο Λιβάδι, να
περιμένει να ξημερώσει ο Θεός τη μέρα του, να
πάρει ξανά το δρόμο για τη δουλειά του. Τότε
που δε θάχε φόβο.

Μα είχε ακούσει από τα παιδικά του χρόνια
να λένε: Αλοΐμονο σε κείνους που θα συναπαντή-
σουν τους οξαποδώ και θα γυρίσουν πίσω. Θα
πάθουν μεγάλο κακό!

Έπειτα και για βογκητά ακουγόταν τώρα πιό
καθαρά και πιό κλαψιάρικα.

— Όχο μάνα μου! Δεν αντέχω άλλο! Γραφτό
μου ήτανε να πεθάνω εδωνά!

Αν είναι κάποιος ἄνθρωπος που κιντυνεύει,
σκέφτηκε ο Μαστρο-Γιάννης. Αν είναι κάποιος που
χρειάζεται βοήθεια; Να τον αφήσει ἔτσι να πε-
θάνει, σαν σκυλί στο δρόμο;

Αυτό δε θα μπορούσε να το κάνει! Δε το βα-
στούσε η ψυχή του! Έπειτα του φάνηκε μια στι-
γμή σαν κάτι να ξεχώρισε στην άκρη του δρόμου,
στο χαντάκι. Του φάνηκε σαν κάτι να κουνιόταν,
σαν κάτι να τάραζε.

Δεν είχε πια δισταγμούς! Έκανε το σταυρό
του τρεις φορές, είπε άλλες τρεις φορές «Ιησούς

Χριστός νικά κι όλα τα κακά σκορπά» και πήγε κοντά.

Ο Μαστρο-Γιάννης τάχασε! Είδε πεσμένο μέσα στο χαντάκι το Μαστρο-Κώστα το Λεουσάκη, το φημισμένο τσαγκάρι και βιολιτζή του Τσιρίγου, να τραντάζεται από τους πόνους και να σφίγγει τη θήκη του βιολιού του στην κοιλιά του. Εκεί φαινόταν πως πονάει.

—Τά έπαθες Μαστρο-Κώστα μου; Τί έχεις; Πού πονείς; Κάνε κουράγιο και μη φοβάσαι! Θα σε πάω στη Χώρα στο γιατρό και θα γενείς καλά!

Ο Μαστρο-Κώστας, έτσι τον ξέραν όλοι, ούτε κουδέντα για το τί έχει και πού πονά. Μόνο δογκούσε και σφιγγόταν.

—Ό,τι μου κάνεις, ο Θεός και η Παναγία η Μερτιδιώτισσα θα σου το πλερώσουνε Μαστρο-Γιάννη μου! Εγώ ο κακομοίρης δε ξέρω ανέ θα ζήσω!

—Μη φοβάσαι Μαστρο-Κώστα μου! Κάνε κουράγιο για να μπορέσω να σε δάλω να κάτσεις στο μουλάρι.

Ο Λεουσάκης δογκούσε και σφιγγότανε κι ο δυστυχής ο Μαστρο-Γιάννης δώστου και τον σήκωνε και ίδρωνε και ξίδρωνε για να μπορέσει να τον βάλει να καθαλήσει στο μουλάρι.

Μα τα κατάφερε! Και πήγαιναν για τη Χώρα. Καβάλα ο Μαστρο-Κώστας, πεζός ο Μαστρο-Γιάννης!

—Σιγά-σιγά Μαστρο-Γιάννη μου! Σιγά, γιατί πονώ ο κακομοίρης! Πονώ πολύ!

Τώρα πια ο Μαστρο-Γιάννης δεν έβιαζε το μουλάρι! Πήγαινε σιγά σιγά και κρατούσε σότροπα στο σαμάρι τον πονεμένο να μη του πέσει, γιατί έγερνε τότε δεξιά τότε αριστερά.

Σαν ζυγώσανε στη Χώρα, κάπου κοντά στο σπίτι του Πονηρού, ο κακομοίρης ο Μαστρο-Γιάννης μπαϊλντισμένος από την προσπάθεια και την κούραση μ' ένα βαθύ ξεκουραστικό ανασασμό είπε στο Λεουσάκη που καθόταν καβάλα στο μουλάρι και έδειχνε να πονεί ακόμη και να υποφέρει.

—Έλα Μαστρο-Κώστα μου! Κάνε κουράγιο και φτάσαμε! Σωθήκανε τα βάσανά μας και τα δικά σου και τα δικά μου! Τώρα θα σε δει ο γιατρός και θα γενείς καλά.

Ο Λεουσάκης που όλο τούτο το φιάσκο το είχε μοντάρει για ν' αναγκάσει το δυστυχή το Μαστρο-Γιάννη να τον κουβαλήσει καβάλα στη Χώρα, μ' ένα πήδημα βρέθηκε στο δρόμο μπροστά στο Μαστρο-Γιάννη και τούπε:

—Μπράβο Μαστρο-Γιάννη μου! Νάσαι καλά! Ευχαριστώ που μ' έφερες καβάλα ως εδώ.

Τάπε γρήγορα γρήγορα και τόβαλε στα πόδια. Κι ο Μαστρο-Γιάννης που κατάλαβε τη διαβολιά που τούπαιξε ο Λεουσάκης, άπλωσε τα δάκτυλα και των δύο χεριών του σε μιὰ χαρακτηριστική χειρονομία κατά τη μεριά που έφυγε και φώναζε πίσω του:

—Πάρτα και τούτα μωρέ θεομπαίχτη, για να γιατρευτείς!!

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΛΑΡΗΣ

«Δέν έπιασε τὸ βαπόρι»

X. E. ΚΡΙΘΑΡΗ

Ένας ζωγραφικός πίνακας, —χωρίς κορνίζα— με τις φανταστικές προεκτάσεις του από Πειραιά μέχρι Τσιρίγο, με πρώτο πλάνο του την Αγία Πελαγία με τα κύματα κοπαδιαστά κυνηγημένα από τον Μαλέα να δέρνουν την άμμο της, μ' ένα μπογάζι —από το Φανάρι ως το Διακόφτι— ανταριασμένο βολό συννεφιασμένο κι ανάμεσα σ' όλα τούτα μιά μεγάλη ψυχή — ναι! έχει ψυχή, μα και καρδιά το βαπόρι όπου χτυπά στα σπλάχνα του — να ζυγώνει για να «πιάσει» και να ζυγώνει και να καπνίζει και να ζυγώνει και να σφυρίζει, —κανένας βαρκάρης δεν έριξε τη βάρκα του στη θάλασσα— και να στρίβει και να φεύγει παλεύοντας με τα κύματα αφήνοντας τα τρία σφυρίγματα αποχαιρετιστήρια γεμάτα οίμωγή και παράπονο ν' αντιλαλούν από την Κάλανη ως τον Άγιο Γιώργη. Τάσθηκε κι αυτό, στο τέλος ο αγέρας!

Δεν έπιασε το βαπόρι!

Κι όσοι περιμένανε δικούς τους:

—Χρυσοδέσποινά μου βοήθησε το γυιόκα μου να ρθει με το καλό.

Άλοι πάλι:

—Λύσαξε ο διαολόκαιρος.

—Τόσα χρόνια, δεν πήραμε κι εμείς τον οματιώνε μας!...

—Καταραμένο νησί χωρίς λιμάνι.

—Θα κάνουμε λιμάνι, και θα κάμουμε και πού θα το κάμουμε;... Ήμουν νηός και γέρασα...

—Μωρέ δεν γίνεται λιμάνι κι έγνοια σας..., ένας από τη Χώρα. Γιατί δέν πάει μαθές στο Καψάλι!

★

Εν έτει σωτηρίω 1928, Χριστούγεννα. Διακοπές είμαστε κι εμείς στο βαπόρι μέσα. Νοσταλγία για το χωριό μας, αγάπη για τους δικούς μας δέκα πέντε μέρες Πανεπιστημιακές Χριστουγεννιάτικες διακοπές παρευόλα τρεις συμφοιτητές ταξιδεύαμε για τα Κύθηρα. «Λακωνία» το όνομα του βαποριού. Σπύρος Μπιλίνης ο καπετάνιος του. Τον ακούγαμε που ούρλιαζε κι έδινε διαταγές δεμένος στη γέφυρα, εκεί στον Κάβο Μαλιά. Και οι τρεις φίλοι σε μια καμπίνα όρθιοι, πλα-

γιαστοί, καθιστοί, σουρτοί, σωρό κουβάρια, ανάμεσα σε ξερατά και αναγούλες και φωνές και προσευχές και άχ και βαχ πνιγόμεστε Μερτιδιώτισσά μου, βοήθα θεέ μου, να βολοδέρνει το βαπόρι, έπεφτε στα δεξιά, εγύριζε αριστερά, χτυπιότανε με τον αγέρα και με τα κύματα, ξανάπεφτε σε λαγκαδιές, κι όταν αργούσε νάρθει στο ίσιο του, Παναγία μου... πάει τουμπάραμε!

—Από κάπου θ' ανοίξει και θα μας αδειάσει το σαπιοκάραβο να ησυχάσουμε, πέταξε την κουβέντα του ο αθεράπευτος πεσιμιστής ο Κώστας ο Κορωναίος.

—Να φας τη γλώσσα σου, του λέει θυμωμένα ο Σταύρος ο Νοταράς. Σ' ένα γερό μπότζι ανοίγει διάπλατα η πόρτα της καμπίνα μας και βλέπουμε —στο λεγόμενο σαλόνι— ένα παπά γονατισμένο, αναμαλλιασμένο, να κρατιέται με τόνα χέρι από την κολώνα του σαλονιού, και με το άλλο να σταυροκοπιέται φωνάζοντας παρακλητικά την προσευχή του:

—Ίλεως, ίλεως! Κύριε. Κύριε επίβλεψον εξ ουρανού! Αυτή η εικόνα μας έκοψε τα ήπατα. Ως και ο Κώστας έκανε το σταυρό του! Πάει βουλιάζουμε! Το καλυμαύχι του παπά είχε χάσει τη θέση του και τη σοβαρότητά του και κατρακυλιότανε κι αυτό γύρω από τον παπά. Σε λίγο έγειρε τόσο πολύ το βαπόρι που εφύγανε με τρομερούς κρότους από την απέναντι πιατοθήκη, κουταλομαχαιροπήρουνα, πιάτα και ποτηρικά που τα τελευταία κάνανε τσουλήθρα, λες και κυνηγούσανε το καλυμαύκι του παπά. Τρεις τέσσερις ποντίκαροι —πού βρεθήκανε κι αυτοί;— πηδούσανε ανάμεσ' απ' τα πιάτα και τα ποτήρια περάσανε ανάμεσ' απ' τα πόδια μας κι ανεβαίνανε πηδώντας τα σκαλοπάτια προς το κατάστρωμα.

—Τους βλέπετε; λέει ο Κώστας. Τόχω ακουστά πως όταν οι ποντικοί διαισθάνονται τον πνιγμό ανεβαίνουν και στα κατάρτια ακόμα. Κακό σημάδι σας λέω...

Όμως, δεν πρόφθασε να πει περισσότερα γιατί, ... γύριζαν οι ποντικοί...

—Δεν πνιγόμεστε, λέει γελώντας ο Σταύρος. Γυρίσανε στη φωλήά τους;

—Κάνετε το σταυρό σας και μη γελάτε διέταξε

ο παππάς.

Στρίψαμε τον Κάβο Μαλιά, απαγκιάσαμε για λίγο...

—Θα του δώσω, αντί για Νεάπολη, κατ' ευθείαν Αγία Πελαγία, μήπως προφτάσουμε το Σιροκολεβάντε, ακούγεται η φωνή του καπετάν Σπύρου με τελεβόα από τη γέφυρα. Φούλ-στίμ!

Άρχισε το βαπόρι και πάλι να χοροπηδά με λιγότερο μπότζι, (τον είχε πρίμα) όμως τράνταζε πιο πολύ από το ...φούλ στιμ και τότε και πάλι τα ποτηρικά με το καλυμύχι πρωταγωνιστή, λες και παίζανε θέατρο ποικιλιών!

Νοιώσαμε να πλησιάζουμε την Αγία Πελαγία. Το πρώτο παρατεταμένο σφύριγμα του βαποριού, το σταμάτημα του φουλ-στιμ. Στο νορμάλ οι στροφές της προπέλας, και φωνές που ανάμεσά τους ξεχώριζαν οι βρισιές του καπετάνιου στους βαρκάρηδες που δεν εννοούσαν ούτε τις δάρκες τους να ρίξουνε στη θάλασσα. Και το βαπόρι έκανε στροφή για Νεάπολη κι σφύριζε το αποχαιρετιστήριο. Μεγάλος ο καημός μας, η απελπισία μας. Πάμε Νεάπολη και ύστερα; Μας παρηγόρησε ο καπετάνιος:

—Ένοια σας μωρέ Τσιριγωτάκια, και θα σας δγάλω οπωσδήποτε στο νησί σας.

—Ναι, ναι, να μείνουμε ήσυχοι μουρμούριζε μισολιποθυμισμένος ο Κώστας. Απλούστατα και τούτη τη φορά, ...«δεν έπιασε το βαπόρι».

Είπαμε να βγούμε στη Νεάπολη. Όχι, λέει ο καπετάνιος πάμε για Άγιο Νικόλα και για Ρούτσουνα. Κάπου θα σας δγάλω.

—Δυό ώρες Άγιο Νικόλα, έκανε το λογαριασμό ο Κώστας, δυό Ρούτσουνα και... άλλες πέντε Γύθειο, οκτώ εννιά ώρες. Κι έτσι έγινε, επαλήθευσε στις προβλέψεις του. Άγιο Νικόλα ούτε ζυγώσαμε. Ρούτσουνα κατεβάζει δάρκα ο καπετάνιος, το πρώτο κύμα τη φέρνει καπάκι τη χτυπά στα πλευρά του βαποριού, την ανεβάζει μισοσπασμένη.

—Τι να σας κάνω μωρέ Τσιριγώτες, κάνετε μωρέ ένα λιμάνι, ένα λιμανάκι μωρέ, που να σας πάρει ο διάολος κι εσάς και τα λεφτά σας. Σήκωσε την άγκυρα και τράβηξε για το Γύθειο. Τον είχαμε πλάι τον καιρό, τούδωσε και κατάλαβε. Ένας ηρωικός καμαρώτος γύριζε με πορτοκαλάδες: —Πιές τε εφώναζε ο παπάς πιέστε, πάθαμε αφυδάτωση πιέστε! Ζυγώναμε στο Γύθειο, τέλειωνε το μαρτύριο, πλευρίζει κατεβάζει σκάλα, πατείς με πατώσε, όρμησε στη σκάλα λεφούσι ο κόσμος. Να πατήσει ξηρά και τίποτ' άλλο!

—Αύριο, τέτοια ώρα, ξημερώματα θα περάσω να σας πάρω Τσιριγώτες, φωνάζει ο καπετάνιος. Θάναι μπουνάτσα. Στο μπουράγιο λιγοστοί περιμένουν του δικούς τους. Τα φανάρια της παραλίας τάσθηκε το φως της ημέρας. Σ' ένα παραλιακό καφενείο κουρνιάσαμε όλοι νυσταλέοι και ετοιμόρροποι. Είχε τελειώσει το θαλασσινό μας δράμα, που να φανταζόμαστε το άλλο το στεριανό!

Εδώ τελείωσα την αφήγησή μου σ' ένα κύκλο συμπολιτών μας στην Κυθηραϊκή Λέσχη Αθηνών. Ο Σταύρος ο Νοταράς άκουγε, επιβεβαίωνε και συνεπλήρωνε. Τότε ήταν 1928. Σήμερα είναι 1986.

Συνταξιούχοι όσοι ζούμε. Ο Σταύρος μόνιμος κάτοικος του Αυλέμονα ερασιτέχνης ψαράς —ανώτερος από τους ντόπιους επαγγελματίες— συνεχίζει την αφήγηση, της στεργιανής μας περιπέτειας:

—Μόλις, που λέτε, τελειώσαμε τον καφέ μας στο παραλιακό καφεεντάκι οι τρεις μας, μας ζυγώνει ένας Αυστραλεζοσιριγώτης, Πολυχρόνης ονόματι, πλούσιος όπως τον λέγανε: —Έ, παιδιά μας λέει, πρέπει να πανηγυρίσουμε τη διάσωσή μας. Ως εδώ πούρθαμε αξίζει μιιά περιήγηση στη Σπάρτη και το Μυστρά. Ερχόσαστε; Συνεννοηθήκαμε αμέσως και οι τρεις με τα βλέμματα. Ευκαιρία, είπαμε, ας είναι καλά, ο άνθρωπος για την πρόσκλησή του, χαμηλόφωνα, τι να πούμε να κοιμηθούμε, να πληρώσουμε και ξενοδοχείο; Μας περισέφανε τα λεφτά!; Ερχόμαστε.

—Πάω να βρω ταξί να περάσω να σας πάρω. Ο παπάς άκουγε, αν και μισοκοιμισμένος στην καρέκλα του. —Έ... τ' είναι τα νιάτα! Σιγοφιθύρισε. Ξεκινάμε. Περνάμε από περιβόλια με λεμονοπορτοκαλιές. Οι πρώτες ακτίνες του ήλιου χρυσώναν τους ευλογημένους καρπούς, από ελαιώνες, από ραχούλες και λαγκσιές και συνέχεια από άγρια δασωμένα βουνά χωρίς να ιδούμε ψυχή στο δρόμο. Ανηφοροκατήφοροι, φαράγγια. Είχαμε στις τσέπες μας τις χθεσινές εφημερίδες των Αθηνών που γράφανε όλες ολόκληρα κατεβατά για τις ληστείες του Γιαγκούλα και του Μπαμπάνη, εκείνες τις μέρες.

—Έχει τίποτα ληστές εδώ; ρωτάει ο Κώστας το σωφέρ.

—Ά... κάτι λιγοστούς!

—Τί λες μωρέ! Άκου λιγοστούς!... ένας μας φτάνει.

Μελαγχολήσαμε όλοι μας...

—Κυρ-Πολυχρόνη, λέει ο Κώστας. Εσύ θα πληρώσεις τα λύτρα. Εκείνος μας καθησύχασε. —Ωλ-ράιτ..., δεν έχει ληστές εδώ, και ύστερα τη νύχτα χτυπάνε.. Ωλ-ράιτ!.

Κάναμε την περιήγησή μας στη Σπάρτη, αφήσαμε τελευταίο το Μυστρά. Μας κατέβασε στην πλατεία.

—Να, από δω και πάνω, μας λέει ο σωφέρ, είναι τα αρχαία του Μυστρά, βυζαντινά παλάτια κι εκκλησίες. Θα βρήτε εκεί καλόγριες που θα σας ξεναγήσουν. Εγώ θα κάτσω εδω-νά στο ταβερνάκι να σας περιμένω. Ανεβήκαμε την πλαγιά του παρθένου απότομου βουνού στην ανατολική μεριά του Ταυγέτου. Οι καλόγριες πρόθυμες μας πήγανε πρώτα στο ναό του Αγίου Δημητρίου. —Νά εδώ, μας λένε, στέφθηκε ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος το 1440 και ξεκινά αμέσως για την Κωνσταντινούπολη για να εκπληρώσει με ηρωισμό τον τραγικό ρόλο του. Μας είπαν πολλά, μας πήγαν σε ωραιохτισμένες εκκλησίες, αν θυμάμαι καλά, των Αγίων Θεοδώρων, της Ευαγγελιστριάς και της Παντάννασας, μας σταμάτησαν σε ξάγναντα για να ιδούμε από ψηλά τον κάμπο της Σπάρτης, τον Ευρώτα, και τον ήλιο που κατηφόραγε προς τη Δύση.

Κατεβήκαμε ενθουσιασμένοι και υπερήφανοι

για τους προπάτορες, και διαστικοί φθάνουμε στο ταβερνάκι. —Πού είναι ο σωφέρ; Ψάχνουμε μέσα - έξω, πουθενά σωφέρ! Το αυτοκίνητο πιό κάτω σταματημένο. Μας πλησιάζει ένας χωροφύλακας: —Ελάτε κύριοι στο τμήμα, μας λέει με ύφος αυστηρό, χωροφυλακίστικο.

—Καλά, γιατί στο τμήμα;

—Ελάτε αμέσως, Επανελάβε επιτακτικά και αδιάλαχτα.

Πάμε στο τμήμα, μας παρουσιάζει στο Διοικητή. Ο Διοικητής τηλεφωνούσε.

—Να τους επιτρέψω να φύγουν ή να τους κρατήσω. Έγκλημα νυχτιάτικα, να ταξιδέψουν. Μωρέ τον σπάσαμε στο ξύλο τον άτιμο!, σου λέω...

—Γιὰ μας μιλάει! Κοκκαλώσαμε. Αφήνει το ακουστικό. —Ελάτε εδώ μας λέει. Ανοίγει μιὰ πορτούλα, είχε και παραπόρτι με κάγκελα. Πάνω της μιὰ μισοσδημένη λέξη: Κρατητήριο.

Μέσα θα μας δάλει;

—Κυττάτε χάλια, μας λέει. Πάνω σ' ένα ντιβάνι της κακιᾶς ώρας ξαπλωμένος ροχάλιζε ο σωφέρ μας.

—Τύφλα στο μεθύσι ο άτιμος, συνεχίζει ο κ. Διοικητής. Πώς να οδηγήσει και σε τέτοιους γκρεμούς, που ο μακαρίτης ο Λυκούργος έριχνε τους γέροντες ...ως και τον Καιάδα ακόμα! Τον πλακώσαμε στο ξύλο μπας και συνέλθει, του δώσαμε και τρεις καφέδες, του τρίψαμε και... τ' από τέτοια του με κρεμμύδια,... τίποτα. Προχωρεί και του σκάει απανωτά δυο χαστούκια. —Ξύπνα μωρέ άτιμε!! Ανοίγει τα μάτια του, μας είδε, άρχισε φαίνεται κάτι να του θυμίζει η παρουσία μας, ανασηκώνεται:

—Στις διαταγές σας, τραυλίζει.

—Σήκου και προχώρησε ωρέ, τον διατάζει.

Βγαίνει από το κρατητήριο και ορμά προς το δρόμο.

—Έλα πίσω, του λέει και προχώρα προς μένα με βήμα εν - δυό, εν - δυό, ένα δυό, μεταβολή!... Βρε όρνιο, αριστερά κάνουν τη μεταβολή! Γύρισε και προχώρα εν - δυό, εν - δυό, εν - δυό, ...μεταβολή! Καλά. Με βλέπεις καλά; Πόσα είναι; —Πεντάλφα, του λέει. —Δηλαδή; —Πέντε φάσκελα... του απλώνει και τα δυό χέρια.

—Τώρα; —Δέκα! —Πάρτα. Πού θα τους πας τώρα που νύχτωσε τους ανθρώπους μωρέ; —Στο Γύθειο. —Υπ' ευθύνη σας, κύριοι, πηγαίνετε!

Μπήκαμε στο αυτοκίνητο, ξεκινήσαμε...

—Όταν έχω πιει, οδηγώ καλύτερα, μας λέει. Μη φοβόσαστε! Προχωρούσαμε το δρόμο του Γυθίου. Είχε πέσει η νύχτα. Οι προβολείς μας φώτιζαν τον παληόδρομο, γεμάτο λακκούβες, λάσπες και κοτρώνια. Αυτό δεν μας έμελλε, ας τρανταζόμαστε, όλους μας κατείχε μυστικά ένας φόβος, μα δεν λέγαμε τίποτα! «Τη νύχτα χτυπάνε...

Θάχαμε κάνει το μισό δρόμο; Οπότε, σε μιὰ ανηφόρα, ...τσάφ, τσαφ, τσαφ, και σβήνει η μηχανή. Αυτό μας κατατρόμαξε. Κι ακούμε το σωφέρ: —Βρε, βρε, βρε, τι έπαθα! Ξέχασα να του δώλω δενζίνα. Βρε το άτιμο! Τώρα τι γίνεται; Τον άρπαξα από το γιακά. Ήμouna στο πίσω κάθισμα. Μούρθε να τον πνίξω. —Ό,τι και να πείτε

έχετε δίκη, μόνο κατεβήτε και σπρώξτε και οι τέσσερες μαζί το αυτοκίνητο. Μόλις φτάσουμε στην κορφή, ύστερα μπαίνετε μέσα. Θα πάρει μπρος η μηχανή...

Έξω σκοτάδι, Άδης, χιονόδροχο. Κάτι ουρλιαχτά ήρθαν στ' αυτιά μας από αγρίμια του δάσους. Σπρώχνουμε, φθάνουμε στην κορφή.

—Ελάτε μέσα. Μπαίνουμε, τσουλούσε η μηχανή, δεν έπαιρνε μπρος. Πιό κάτω, άλλος ανήφορος, κατεβαίνουμε, σπρώχνουμε, ξαναμπαίνουμε. Αυτό έγινε πέντ' έξι φορές, μα πιά σ' ένα μεγάλο ανήφορο έκανε πίσω το αυτοκίνητο, να μας πλακώσει. Κάτσαμε στην άκρη, κατέβηκε κι αυτός.

—Βρε, του λέω, επί ώρες να σε δέρνουμε κερατά, όλοι μας, λίγο θα σου πέσει. Βρε θα χάσουμε το βαπόρι, βρέ! —Ό,τι και να πω έχετε δίκη... Σσσ, σσσσ! ακούτε; τ' ακούτε; αυτοκίνητο έρχεται. Θα του ζητήσω δενζίνη! Ακούσαμε φωνές βρισιές Χριστούς, Παναγίες, μέσα στη μαύρη νύχτα. Το σκοτάδι και το κρύο και το χιονόνερο μας έκανε να βλέπουμε φαντάσματα και ληστές. Ζύγωνε από τη μηχανή και τα μισόσδηστα φανάρια του φαινότανε φορηγό. Φθάνει, μας βλέπει, περνά από μπροστά μας χωρίς ν' ανακόψει ταχύτητα. Τρέχει πλάι του ο σωφέρ. —Έλεος συνάδελφε λίγη δενζίνη.

—Κάν' στην άκρη... το Σταυρό σου, μη σε κόψω, ακούσαμε την απάντηση. Πάτησε γκάζι, και χάθηκε στη στροφή. —Βρε το ρεμάλι, λέει ο σωφέρ μας. Μη στενοχωρείσθε όμως, τώρα σε καμιά ώρα περνά η πόστα. Μπήκαμε στο αυτοκίνητο, αφού το σπρώξαμε να κλείσει το δρόμο, τουρτουρίζαμε, βρίζαμε, φοβερίζαμε, αν θα χάσουμε κακομοίρη μου το βαπόρι, του λέω, είσαι χαμένος! Ο Κώστας λέει: —Δεν τού δίνουμε με τα πόδια; Και γέλασε κοροϊδευτικά. —Όπου νάναι έφτασε, μας δεβαιώνει, η πόστα, έχει ορισμένο δρομολόγιο. —Και το βαπόρι έχει ορισμένο δρομολόγιο! Γινήκανε ένα με το σκοτάδι με το κρύο με την ερημιά μας, με τη φρίκη του άγριου τοπίου, οι αγωνίες μας, μπερδέψαμε την πραγματικότητα με την φαντασία, χάθηκε η λογική, άλλα των αλωνών οι κουδέντες μας...

—Κύριε Πολυχρόνη, εσύ είσαι ο μεγάλος ένοχος, γι' αυτό δε μιλάς, του λέει ο Κώστας. Δεν μας άφηνες κειδά στο ήσυχο το ωραίο καφεενδάκι της παραλίας που μείνανε τόσοι και τόσοι φρόνιμοι συμπατριώτες μας... Μας την πέταξες άξαφνα την παρόλα, τσάμπα μαζί είπαμε και μείς, ευκαιρία μας είπες, μας την έσκασες δηλαδή κ. Πολυχρόνη. Ο κ. Πολυχρόνης, πού λέτε, μιλιὰ περίμενε να μας τη «δώσει» την τσουχτερή απάντηση, και μας την «έδωσε».

Περνά η πόστα σε μιὰ ώρα ακριβώς. Ήτανε χειμωνιάτικο πρωινό, ο ήλιος έβγαине στις εφτάμισυ. Παναγιά μου ν' αργήσει να ξημερώσει, λέγαμε.

—Θα περάσω τα ξημερώματα να σας πάρω...

Ευγενέστατος ο σωφέρ κατεβαίνει και μας δίνει μισό μπιτόνι δενζίνη. Τον φιλήσαμε όλοι τον σωτήρα μας, και ξεκινήσαμε. —Ολοταχώς!!!, λέμε στο σωφέρ μας. Εκείνος με το πάσο του. —Είναι

όλο στροφές, μας λέει, μόλις βγούμε στην ευθεία θα γίνω αεροπλάνο. Τρέχαμε και τρέχαμε, έπιασε και δυνατή βροχή, που οι καθαριστήρες δεν πρόφθαναν να την διώχνουν. — Δεν βλέπω αλλά τον ξέρω καλά το δρόμο... Ήρθε ως τ' αυτιά μας το σφύριγμα του βαποριού. — Μπαίνει στο λιμάνι ή ...βγαίνει από το λιμάνι... ανοιγοκλείναμε τους προβολείς μας, κορνάραμε συνέχεια, μπαίναμε πιά στο Γύθειο, σφύριζε το βαπόρι κορνάραμε ε μείς, άρχισε να ροδίζει για καλά από την ανατολή, φτάσαμε στην ευθεία, είδαμε το βαπόρι πλευρισμένο. Οι Γυθιώτες βγήκαν στα μπαλκόνια και τα παράθυρα. Μεγάλος σαματάς.

Φτάσαμε στο μурάγιο κατεβήκαμε και ορμήσαμε στη σκάλα, την ώρα που σαλπάριζε. Μας υποδέχτηκε ο αρχιμανδρίτης Ποταμού — ο παπάς φορούσε τσαλακωμένο το ταλαιπωρημένο καλυμαύχι του, καλόκαρδος και καλωσυνάτος στην έκφραση μας προσεφώνησε στοργικά. Ελάτε βρε τρισευλογημένα παιδιά μου και θύμωσε ο καπετάν Σπύρος, με τα δόντια τον κρατήσαμε. Νάτος κι ο ίδιος μπροστά μας.

— Δέσποτα, τρισευλογημένα τα λες τούτα τα τρισκαταραμένα, που μου φάγανε μια ώρα!!!

Μπονάτσα, λάδι η θάλασσα. Το «Λακωνία» κα-θρεφτιζότανε, κι έσκιζε τα νερά σαν πάπια σε λίμνη.

Εκεί που χαζεύαμε, ακουμπισμένοι και οι τρεις μας στην κουπαστή, νά κι ο τέταρτος ο κυρ-Πολυχρόνης ο Αυστραλέζος με μολύβι και χαρτί στο χέρι.

— Ακούτε παιδι, έκανα το λογαριασμό στα 4, 50 δρχ. του καθενός μας.

Τα χάσαμε, εκτός από τον Κώστα που ξεκαρδισμένος στα γέλοια, του λέει: — Ναι! — Πώς;

Κύριε Πολυχρόνη, μεγάλε υπεύθυne, «κούρεψε τ' αυγό, και πάρ' το μαλλί του».

Χρειάστηκαν λίγες στιγμές για να καταλάβει τα ελληνικά του Κώστα. Κι άρχισε και κείνος να γελά από το λαχτάρισμα που μας έκανε.

Εδώ σταμάτησε τη διήγησή του ο Σταύρος Ιω Νοταράς, συνταξιούχος αστυνόμος Α' που απαρνήθηκε το χωριό του, τα Φρυλιγκιάνικα, για να γίνει μόνιμος κάτοικος του Αυλέμονα και ένας ε-ρασιτέχνης ψαράς που τον θαυμάζουνε οι επαγγελματίες συνάδελφοί του.

Βγάζει το μαύρο ναυτικό του पहήκιο, σκουπίζει με το μαντήλι του τη φαλάκρα του με τα λιγοστά της άσπρα μαλλιά, το ακροατήριο των συνονιλικών του είχε μπροστά του τις δύο ηλικίες του Σταύρου, εκείνη των είκοσι του χρόνων της αφηγησης του και την πραγματική την τωρινή. 1928—1986. Βγάλτε το λογαριασμό!...

Ξαναφοράει το ναυτικό του पहήκιο. — Ακούστε παιδιά, λέει. — Ποιά παιδιά, τον ρωτάει συνομήλικός του, φέρνοντας δόλτα το χέρι του γύρω στην παρέα μας. — Τί θέλετε να σας πω, γέρους; Εγώ αυτή τη λέξη την έχω σθήσει από το λεξιλόγιό μου. Αφού όμως θέλετε συγκρίσεις, ακούστε και τούτο όχι του 1928, αλλά τού 1986. Γυρίζοντας τις προάλλες αεροπορικώς στο Τσιρίγο, απογειωθήκαμε στις 10 η ώρα το πρωί. Ανοίγω την εφημερίδα μου, ψευτοδιάβαζα τις επικεφαλίδες, σε λίγο κυττάζω κάτω, από το φινιστρίνι του αεροπλάνου, βλέπω βράχια. Θάμαστε πάνω από την Ύδρα, είπα. Τό αεροπλάνο όμως έχανε ύψος, κατέβαινε, κατέβαινε. ...βρε τι να πάθαμε; Τα βράχια ...ήτανε του Τσιρίγου! Προσγειωνόμαστε! Στις 10 και 35' λεπτά πατούσα τα άγια χώματα. Έφερα στο μυαλό μου το 1928, όταν, «ΔΕΝ Ε-ΠΙΑΣΕ ΤΟ ΒΑΠΟΡΙ»...

«Ο Ρόζος»

Από ό,τι μας διέσωσε η παράδοση με τις αφηγήσεις των γεροντοτέρων και από εκείνα, που αναφέρονται στο βιβλίο «Από την παλαιά και σύγχρονη κυθηραϊκή ζωή», του αείμνηστου Ιωάννου Παν. Κασιμάτη, παπού μου. Παρατηρούμε ότι οι άτυχοι πρόγονοί μας, σπάνια έδιναν μάχη, όσον αφορά τους πειρατές. Αυτό βέβαια, δεν οφειλόταν σε έλλειψη ανδρείας, αλλά σε έλλειψη όπλων και βοθηείας από τους Ενετούς. Καθ' ό,τι οι πειρατές κτυπούσαν χωριά απροστάτευτα από τα ενετικά κανόνια και οπωσδήποτε ήταν εμπειροπόλεμοι. Εξ άλλου, την εποχή εκείνη η ενετική κυριαρχία, έπνεε τα λοίσθια, για να έρθουν οι Γάλλοι και αμέσως μετά οι Εγγλέζοι.

Μιά ηρωική περίπτωση, αγώνα και μάχης ήταν γύρω στα 1800 η επίθεση των Βερβερίνων στα Λογοθετιάνικα. Μετά την καταστροφή της Παλιόχωρας, κάποιος με το όνομα Λογοθέτης, ήρθε και έφτιαξε πρώτος το σπιτικό του εκεί, γι' αυτό και το χωριό πήρε από το όνομά του. Στην περιοχή εκείνη οι Βερβερίνιοι έκαναν πολλές επιδρομές και έχουμε πολλές αφηγήσεις ανάλογες. Οι κουρσάροι συνήθως άραζαν στην παραλία του Αγίου Λευθέρη, επειδή ήταν η πιό κατάλληλη παραλία, της περιοχής, για να ρίξουν τις βάρκες τους. Αυτή την φορά, όμως με την προοπτική του αιφνιδιασμού, διάλεξαν την ακτή, πιό νότια, που ήταν γεμάτη δράχια.

Ήταν μια καλοκαιρινή γλυκιά νύχτα, ασέληνη, που τα αστέρια τρεμόπαιζαν στον πεντακάθαρο ουρανό. Μέσα στο λιγοστό φως, που σκόρπιζαν τα άπειρα αστέρια στην υγρή απεραντωσύνη της θάλασσας, μόλις διακρινόταν ένα μικρό καράδι, με όλα του τα πανιά ανοιγμένα. Ξαν να ήθελε να τσακιστεί στα δράχια, που ήταν κοντά στην ακτή του Αγίου Λευθέρη, κάτω από τα Λογοθετιάνικα. Όμως έμπειρα χέρια, χέρια ελληνικά, οδηγούσαν εκείνο το σκοτεινό ιστιοφόρο. Ήταν πειρατικό των Βερβερίνων. Μιά γολέττα, ένα πλεούμενο με δύο κατάρτια, χαμηλό, καλοτάξειδο, γρήγορο και με εύκολα ξάρτια. Διέθετε πίσω στην πρύμνη, μία βάρκα με έξη κουπιά. Μπορούσε να διαθέσει και περισσότερες, διότι ο τύπος του каравиού αυτού ήταν προορισμένος για ψάρεμα στις αφρικανικές θάλασσες, ήταν προέλευσης Γαλλίας. Οι Βερβερίνιοι το κτύπησαν στην Μεσόγειο και το ξαναβάφτησαν «Φραντσέζικη Γολέττα».

Οι πειρατές όταν έφτασαν στο κατάλληλο σημείο, μάζεψαν τα πανιά και έριξαν την άγκυρα.

Αυτή την φορά έδεσαν στα δράχια και απέφυγαν να αράξουν στην αμμουδιά του Αγίου Λευθέρη. Μήπως τους αντιληφθούν οι διγκλάτορες και χάσουν την χαρά του αιφνιδιασμού. Πράγματι, ξέφυγαν από τους διγκλάτορες, δεν ξέφυγαν όμως, από ένα ζευγάρι μάτια που έβλεπαν καλύτερα και από της κουκουβάγιας.

Ήταν μια γριά γύρω στα ογδόντα, που είχε μερικά πρόβατα, τα έβοσκε και ζούσε σε μια σπηλιά, δίπλα στην θάλασσα. Υπήρχαν όπως και σήμερα ακόμη, πολλοί άνθρωποι ξεκομμένοι από τους άλλους ανθρώπους, που ζούσαν σε ερημιές, παρέα με τα ζωντανά τους και την μοναξιά τους. Μιά μοναξιά, που τους έκανε, να τα μισοχάνουν, να παραμιλάνε, να βλέπουν ανύπαρκτες υπάρξεις και να ζουν με οράματα, ιδίως την νύχτα. Η γριά ζούσε μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας, όταν άκουσε, με τα εξασκημένα αυτιά της, τα βήματα, έξω από την σπηλιά της, των πειρατών.

Λούφαξε για λίγο και μετά με προφύλαξη, πρόβαλε έξω. Τότε λίγο πιό πέρα στην θάλασσα, διέκρινε το σκοτεινό σουλούπι της γολέττας. Γύρισε προς τα επάνω και στο αμυδρό φως των αστεριών, ξεχώρισε τα γυμνά γιαταγάνια, που κατευθύνονταν προς το χωριό. Χωρίς να χάνει καιρό, χάιδεψε για λίγο τα πρόβατά της, τυλίχτηκε καλά στην μπόλια της, ας ήταν καλοκαίρι και ξεκίνησε για τα Λογοθετιάνικα. Η ώρα ήταν πριν τα μεσάνυχτα. Η γριά γνωρίζοντας καλύτερα τα στρατάκια και πηγαίνοντας όσο πιό γρήγορα μπορούσε, επρόλαβε τους κουρσάρους.

Αμέσως οι κάτοικοι ξεσηκώθηκαν, πήραν ό,τι όπλο είχαν και ξεχύθηκαν μέσα στην νύχτα, έξω από το χωριό, για να τους αποκρούσουν.

Η παράδοση αναφέρει, ότι ξεχώριζε, κάποιος με το όνομα Ρόζος. Ήταν ψηλός και φορούσε άσπρη δράκα. Μέσα στο σκοτάδι το χρώμα της δράκας του ήταν στόχος επικίνδυνος, και οι Αλγερινοί έριχναν τις περισσότερες ντουφεκίες επάνω του. Ο Ρόζος όμως καλά ταμπουρωμένος ανταπέδιδε άφοβα, όπου έβλεπε λάμψη, φωνάζοντας και δρίζοντας.

Οι Τσιριγώτες φώναζαν επίτηδες, όπως είχαν βάλει και τις γυναίκες να κάνουν διαφόρους θορύβους, για να νομίζουν οι κουρσάροι, ότι ήταν πολλοί οι υπερασπιστές. Ακόμη και τα σκυλιά συμμετείχαν σε εκείνο το νυχτερινό πανδαιμόνιο,

γαυγίζοντας αδιάκοπα. Οι πειρατές ξαφνιασμένοι ανταλλάξαν μερικούς πυροβολισμούς, αλλά βλέποντας αυτή την σφριγηλή και απροσδόκητη άμυνα των κατοίκων, που μπορούσε να είχαν και θύματα, χωρίς κανένα όφελος, απεφάσισαν να υποχωρίσουν. Βλέποντας τους Βερβερίνους να υποχωρούν, ο ηρωικός Ρόζος, σηκώθηκε από το ταμπούρι του, για να πυροβολήσει ακάθεκτος, με τον ενθουσιασμό του νικητή. Όταν ένα δάρβαρο χέρι εσήκωσε το μουσκέτο του και το άδειασε στον υπέροχο Ρόζο, με την άσπρη δράκα.

Η παράδοση από στόμα σε στόμα διέσωσε, το όνομα του Ρόζου, που ήταν ο κύριος συντελεστής της ανεπανάληπτης άμυνας και της οπισθοχώρησης των πειρατών, καθώς εκείνη την φορά το χωριό διεσώθη από την λαίλαπα των Βερβερίνων. Αλλά η ιστορία τον ξέχασε, καθώς δεν υπάρχει τίποτα σήμερα, που να θυμίζει την ύπαρξη και την ανδρεία, του άτυχου υπερασπιστή.

Κάτω από την ασυνήθιστη αυτή φασαρία, με τις φωνές, τα γαυγίσματα των σκύλων και τους πυροβολισμούς, τα πρόβατα της γριάς, μην βλέποντάς την, άρχισαν να βελάζουν τρομαγμένα, στοι-

δαγμένα στην σπηλιά. Οι κουρσάροι περνώντας απ' έξω τα άκουσαν και έπεσαν με μανία πάνω τους σαν τους λύκους. Δύο τρία κατόρθωσαν να γλυτώσουν, καθώς πετάχτηκαν έξω και χάθηκαν μέσα στη νύχτα. Τα υπόλοιπα οι Βερβερίνοι τα έσφαξαν και τα πήραν μαζί τους, στο καράδι. Την σπηλιά της γριάς, την έκαναν αγνώριστη παίρνοντας μαζί τους και μερικές προβιές, που βρήκαν τυχαία, για να τις χρησιμοποιήσουν σαν στρωσίδι, στα σκληρά σανίδια του καταστρώματος της γολέττας. Μάρτυρας στην όλη σκηνή, ήταν η ίδια η γριά, που τους παρακολουθούσε, κρυμμένη πίσω από ένα σκοίνο.

Σηκώθηκε, μόνο όταν είδε το ιστιοφόρο να απομακρύνεται και να χάνεται μέσα στο σκοτάδι. Έκανε το σταυρό της στην Παναγία και άρχισε να ψάχνει για τα πρόβατά της, κάτω από το αμυδρό φως του αστρικού γαλαξία.

Πιο πέρα σε ένα πρόβαγμα, που δέσποζε της ακτής, καθόταν ο διγκλάτορας και ατένιζε την ήσυχη θάλασσα, για κάθε ενδεχόμενο.

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Έπιθυμίες

Διακόφτι, στ' ακρογιάλι σου
ποθώ ν' αράξω πάλι
πριν οι παλμοί π' απόμειναν
μου σβήσουν στην καρδιά.

Κι ενώ ο μπάτης θα σκορπά
το δροσερό του χάδι
να πέσω ν' αποκοιμηθώ
πα στη ξανθή αμμουδιά.

Π. ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ

Όλ'ιγα περί Αυστραλίας

(Συνέχεια εκ τού προηγούμενου καί τελευταίου)

Δ'

Διά τὰ ζώα καί τὰ πουλιά — τὰ παράδοξα τῆς Αὐστραλίας — εἶπαμεν ἄρκετά, ἢ μάλλον πολλὰ, εἰς τὸ προηγούμενον.

Τώρα, ἂς εἰπώμεν ὀλίγα τινα διὰ τὰ γεωφυσικά τῆς φαινομένου, εἰς τὰ ὅποια ἐπίσης πολλὰ τὰ παράδοξα ἀνευρίσκονται.

Ὡς ἐπίσης καί ὀλίγα διὰ τὴν χλωρίδα τῆς.

Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Αὐστραλίας πολλοὶ μεγάλοι περιοκαί εἶναι χαμηλότεραι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὰ δὲ ἔδαφη τῶν περιοχῶν αὐτῶν εἶναι ἀλατούχα.

Ποία ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς καταστάσεως δὲν ἔχει ἀκόμη διακριθῇ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων. Καί τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν ἔχει εἰσέτι ἐπακριβῶς ἐπιλυθῇ.

Ἐν ὧ δὲ, ἐξ ἄλλου, τὸ πλεῖστον τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Χώρας εἶναι πεδινόν, ἐπίπεδον, ἐν τούτοις ἀναφαίνεται εἰς τὸ QUEENSLAND ὁ γιγατιαῖος κόκκινος μονόλιθος AYEERS ROCK μὲ τὸ παράξενον σχῆμα τῆς φάλαινας, ὕψους περί τὰ 365 (τριακόσια ἑξήντα πέντε) μέτρα καί μὲ περίμετρον 6 (ἕξ) μίλια.

Τούτο ἀποτελεῖ διὰ τοὺς γεωλόγους μέγα ἐρωτηματικόν.

Ἡ παραδοξότης του — ἔτσι καθὼς κεῖται — μέσα εἰς ἕνα ἀπέραντον τριγῶρον ἐπίπεδον ὁ μονόλιθος αὐτός, μόνος, κατὰ μόνος, ἐμβάλλει εἰς πολλὰς σκέψεις — καί παρακεκινδυνεύει ἀκόμη — τοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονας...

Ὅλοι δὲ, πάντως, παραδέχονται ὅτι ἡ Αὐστραλία εἶναι τὸ παλαιότερον Τμήμα τῆς Ὑδρογείου.

Ὁ δὲ KENNETH RUSSELL HENDERSON, ὡς πρὸς τὸ σχῆμα του, χαρακτηριστικῶς λέγει: — «... LOOKS LIKE A STRANDED WHALE...».

Ὁ δὲ FRANK HURLEY συναφῶς περιγράφει: — «... A SINGLE GIGANTIC DOMED MASS WITH A FLAT TOP RISING ALMOST SHEERLY FROM THE PLAIN TO A HEIGHT OF APPROXIMATELY 1100 FEET...».

Εἰς τὴν χλωρίδα τῆς Αὐστραλίας πολλὰ ἐπίσης παρατηροῦνται παράδοξα.

Ὡς πρὸς τὰ ἀνθη τῆς, π.χ., ὅλα σχεδὸν εἶναι ἄσσμα, παρ' ὅλην τὴν ὡραιότητα, ἅμα καί γραφικότητα.

Ὑπάρχει μεγάλη ποικιλία ἀνθῶν. Πολλὰ δὲν ὑπάρχουν ἐδῶ.

Ἡ δὲ WEST AUSTRALIA φημίζεται διὰ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν WILD FLOWERS.

Συναφῶς, ὁ πολὺς HUNGERFORD ἀναφέρει: — «THE MOST UNCOMMON OF ALL IS THE HANDSOME BLACK

KANGAPOO PAW. ITS THE MOST FASCINATING FLOWER OF WEST AUSTRALIA, THERE ARE 11 (ELEVEN) DISTINCT SPECIES. ONE VARIETY IS EMERALD GREEN, ANOTHER SPECIES IS TINGED WITH YELLOW AND GREEN.

Δὲν ἀπαντάται εἰς ἄλλα μέρη τῆς Αὐστραλίας.

Ἐθνικὸν δένδρον τῆς Αὐστραλίας εἶναι τὸ ὠραῖον WATTLE TREE, τὸ ὅποιον μάλιστα κοσμεῖ καί τὸν θυρεὸν τῆς.

Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν δένδρον τῆς Αὐστραλίας εἶναι ὁ εὐκάλυπτος. Ἀπαντάται μὲν σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Χώρας, ἀλλὰ τὰ πανύψηλα, τὰ γιγαντιαία, μόνον εἰς ὠρισμένας περιοχὰς εὐδοκίμουν.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ εὐκαλύπτου ἀποτελεῖ φαινόμενον.

Τὸ ὕψος τῶν 50 — 60 μέτρων (πενήντα — ἑξήντα) εἶναι κατὰ τὸ σύνθετον. Ὑπάρχουν ὅμως, καί ἰδίως τοῦ εἶδους τῶν λεγομένων MOUNTAIN ASH, ποὺ φθάνουν εἰς ὕψος καί 100 (ἑκατὸν) μέτρων!!

Ὡρισμένου εἶδους αὐτῶν, καί δὴ τῶν JARRAH καί KARRI τῆς WEST AUSTRALIA ἔχουν ἀφάνταστον ἀντοχὴν καί σκληρότητα, δι' ὃ καί ἐξ αὐτῶν κατασκευάζονται αἱ τραβέρσες τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

Τὰ 2 (δύο) αὐτὰ εἶδη τοῦ εὐκαλύπτου οὐδαμῶς ἄλλου ἀπαντῶνται.

Ἀλλὰ καί τὸ ἐν προκειμένῳ περίεργον εἶναι ὅτι τὸσον αὐτά, ὅσον καί ὁ περ' ἤφημος MOUNTAIN ASH ὑπάρχουν καί εὐδοκίμουν μόνον εἰς ὠρισμένας περιοχὰς τῆς Αὐστραλίας καί δὴ εἰς τὰ νοτιο - δυτικὰ τῆς WEST AUSTRALIA. Οὐδαμῶς ἄλλου.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐπιβεβαιεῖ καί ἀποδεικνύει τὴν κατὰ περιοχὰς τῆς Χώρας διαφορὰν τῆς ἐδαφολογικῆς τῆς συστάσεως — ταύτης θεαίως κατ' ἀρχὴν παρατηρουμένης καί ἀλλαχού, ἀλλὰ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἀπείρως περισσότερον.

Διὰ τὰ γιγαντιαία αὐτὰ δένδρα καταβάλλεται μέριμνα καί ἐπιμέλεια, περί τὴν συντήρησιν, τὴν προστασίαν, καί τὴν διατήρησιν αὐτῶν, τηρουμένων — ἐκτὸς διαφόρων πρὸς τοῦτο μέτρων — καὶ εἰδικῶν Μητρώων μὲ ἀρίθμωσιν τῶν δένδρων αὐτῶν καί μὲ πρόγραμμα ἀνανεώσεως αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ τὸν ἀνθρώπου, τὸν ἀπανταχοῦ ἀνθρώπου, καί δὴ τὸν τῆς συγχρόου ἐποχῆς μας, χαρακτηρίζουσα καί διακατέχουσα μανία τοῦ κέρδους καί ἡ ἀπληστία, ἔχει δειχθῇ, ἀτυχῶς, ἀφειδῆς, ἀκράτητος, ἀχαλίνωτος, καί εἰς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν.

Καί ἐν ὧσιν ὅτι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γιγαντιαίων αὐτῶν δένδρων — ἀληθῶν «Μνημείων» τῆς φύσεως — δύο (2) τουλάχιστον, καθ' ἃ ὑπολογίζεται, ἀπαιτοῦνται αἰῶνες, ἤρχισε τελευταίως ἀναφαινομένη ἡ σκέψις ὅτι τὸ οἰοῦντο ἐν τῷ μεταξύ κέρδος καί ἡ οἰαδῆποτε ὑλικὴ θησαυρίσις δὲν θὰ ἰσοσταθμίσῃ ποτὲ τὸ, ἐκ τῆς, οὕτω, ἐν τῇ μακρᾷ διαδρομῇ τοῦ χρόνου, συντελουμένης καταστροφῆς τῆς φύσεως,

φοδερὸν ἀποτελέσμα, ἐξ οὗ ἐπικινδύνως ζημιωμένος, ἐν τελευταία ἀναλύσει, θὰ εἶναι πλεόν ἢ ἀσφαλῶς ὁ «πλεονέκτης ἀπληρτος ἄνθρωπος».

Ἐκ τῶν σκέψεων αὐτῶν ἐλπίζεται νὰ προέλθουν ἡμέραν τινα — εἴθε πρὶν εἶναι ἀνεπανορθώτως ἀργά — μέτρα πρὸς διάσωσιν αὐτῶν τῶν JARRAH καὶ KARRI εὐκαλύπτων καὶ δὴ τοῦ περιφήμου MOUNTAIN ASH

...» THE JARRAH, KARRI AND MOUNTAIN ASH FORESTS ARE SAID TO BE THE PUREST, MOST COMPACT AND MOST VALUABLE BELT OF HARDWOOD FORESTS IN THE WORLD.

WHILE SCARCITY OF SOFTWOODS IN AUSTRALIA HAS PROMPTED FOREST AUTHORITIES TO ESTABLISH SCIENTIFIC PLANTATIONS».

Ἀπὸ τὰ γιγαντιαία αὐτὰ δένδρα, καθ' ὃ θαυμαστά τῆς φύσεως γεννήματα, θὰ ἤδυνάτο, ἄλλως, καὶ ἀπὸ πλευράς τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος θεμάτων, ὡς συμφυῶς ἀξιοθεάτων, πολλαπλῶς νὰ ὠφελῇ ἡ οἰκονομία τόσον τῆς WEST AUSTRALIA, ὅσον καὶ ὅλης τῆς Αὐστραλίας.

Κατὰ ἀνάλογον — καθ' ἃ λέγεται — παρατηρεῖται εἰς τὴν CALIFORNIA.

Ἐκεῖ ὑπάρχουν καὶ διατηροῦνται τὰ λεγόμενα «SEGUOIA GIGANTEA», πελώρια, γιγαντιαία δένδρα.

Οὐδαμοῦ ἄλλοῦ ὑπάρχουν αὐτά.

Δὲν εἶναι εὐκάλυπτοι.

Φθάνουν εἰς ὕψος 200 — 300 FEET (δηλ. 67 — 100 μέτρα) καὶ ἔχουν περίμετρον 75 — 100 FEET (δηλαδή 25 — 33 μέτρα).

Ἐνα ἀπὸ τὰ γιγαντιαία αὐτὰ δένδρα ἔχει γίνῃ ὀνομαστόν, περιώνυμον, διότι διὰ μέσου τοῦ κορμοῦ του — ἡ διάμετρος του, σημειωτέον, εἶναι 25 FEET, δηλαδή περί τὰ ὀκτώμισι μέτρα — διέρχεται δρόμος καὶ δι' αὐτοῦ κυκλοφοροῦν ἀμάξια, αὐτοκίνητα, κλπ., διεξαγομένης δηλαδή δι' αὐτοῦ συγκοινωνίας.

Εὐρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν MARIPOSA GROVE.

Τὰ πελώρια αὐτὰ δένδρα, τὰ θαυμαστά αὐτὰ δημιουργήματα τῆς φύσεως ἀποτελοῦν τὰ ἀξιοθέατα τῆς περιοχῆς.

Διατὶ νὰ μὴ γίνῃ κατὰ ἀνάλογον καὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὥστε νὰ διασωθῶν οἱ γιγαντιαῖοι αὐτοὶ εὐκάλυπτοι;

Ἄλλωστε τραβέρσες — εὐτυχῶς ἀπὸ τινος — χρησιμοποιοῦνται κατασκευαζόμεναι καὶ ἐκ σιδήρου.

Παραδοξότης διὰ τὴν Αὐστραλίαν, παρουσιάζει καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ὑπάρξεως πολλῶν μεγάλων ὑπογείων λιμνῶν.

Ἐξ αὐτῶν ἡ μεγαλύτερα, γνωστὴ ὡς GREAT AUSTRALIAN BASIN εἶναι τεραστίως ἐκτάσεως, ἑξακόσιοι χιλιάδες (600.000) τετραγωνικὰ μίλια. Κεῖται εἰς τὰ σύνορα τῶν Πολιτειῶν QUEENSLAND, SOUTH AUSTRALIA, N. S. WALES, ὡς καὶ NORTHERN TERRITORY.

Ἐξ αὐτῆς τῆς τεραστίως λίμνης, τὰ 376.000 τετραγωνικὰ μίλια κεῖνται ἐντὸς τῆς QUEENSLAND, ἐν ᾧ εἰς τὴν N. S. WALES μόνον 80.000 τετραγωνικὰ μίλια.

Ἄλλη μεγάλη γνωστὴ ὑπόγειος λίμνη κεῖται εἰς τὴν γυνίαν τῶν συνόρων N. S. WALES, VICTORIA καὶ SOUTH AUSTRALIA.

Ἐπίσης ὑπάρχουν 5 (πέντε) μικραὶ ὑπόγειοι λίμναι εἰς τὴν WEST AUSTRALIA.

Ἐν ὅσῃ τῆς ἀνομβρίας, ἐξ ἧς ὑποφέρει πολὺ ἡ Ἐνδοχώρα τῆς Αὐστραλίας, ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν τῶν τεραστίων ὑπογείων λιμνῶν, ἀποτελεῖ τὸ μὲν εἰρωνεύειν τῆς φύσεως καὶ τὸ δὲ πραγματικὴν παραδοξότητα.

Ἐχουν γίνῃ, εὐτυχῶς, πολλὰ εἰδικὰ μελέται χρησιμοποήσεως αὐτῶν τῶν ὑπογείων ὑδάτων διὰ διαφόρους συμφερεῖς σκοποὺς (ἀρδευτικούς π.χ., ὡς καὶ χάριν τῶν μεγάλων κτηνοτροφικῶν σταθμῶν, κλπ.), ἥδη δὲ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔχουν διανοιγῇ δεκάδες χιλιάδες ἀρτεσιανὰ φρέατα διὰ τὴν ἀντλησιν αὐτῶν τῶν ὑδάτων.

Ἐπολογίζεται ὅτι ἀντλοῦνται ἡμερησίως μέχρις ἐνάμιου δισεκατομμυρίου γαλόνια ὕδατος, ἀναλόγως τῶν ἐκαστοτε, κατ' ἐποχὰς καὶ κατὰ περιστάσεις, ἀναγκῶν.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ Αὐστραλία ἔχει ὅξυ καὶ πιεστικὸν ὕδατικὸν πρόβλημα, διότι μεγάλαί περιοχαὶ τῆς, καὶ δὴ τῆς Ἐνδοχώρας τῆς, ὑποφέρουν ἀπὸ ξηρασίαν, ὅπου ἔχουν πολὺ ἄλκις ἐπισυμβῇ περιπτώσεις ἀνομβρίας ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα, ἐξ ἧς αἰτίας αἱ ἐπιζήμιοι εἰς τὴν Οἰκονομίαν τῆς Χώρας συνεπείαι εἶναι φοβεραί.

Ἡ βροχόπτωσης παρουσιάζει δυσμενὴ κατὰ περιφερείας κλιμάκωσιν.

Εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας, κυρίως δὲ περισσότερο εἰς τὰ Ἀνατολικά, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὁρᾷ τακτικὰ, ἀλλ' εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν τῆς Αὐστραλίας συμβαίνει πολλάκις, ὡς εἶπμεν ἄνωτέρω, νὰ μὴ βρέξῃ ἐπὶ ἔτη πολλά.

Ἐξ οὗ τὸ μέγα πρόβλημα.

Δι' ὃ καὶ παραλλήλως πρὸς τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑπογείων ὑδάτων ἀντλησιν, πολλὰ μεγάλα εἰδικὰ πρὸς τοῦτο ἔργα ἔχουν κατασκευασθῇ καὶ ὁλοῦν κατασκευάζονται (π.χ. μεγάλα φράγματα, μεταφορὰ ὑδάτων διὰ μεγάλων σωλῆνων, ὕδροηλεκτρικά, κλπ.).

Ἐνα ἄλλο φαινόμενον, παράξενον, τῆς Αὐστραλίας εἶναι, ὅτι πολλοὶ ποταμοὶ δὲν ἐκβάλλουν εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν φθάνουν μέχρις αὐτῆς.

Τὰ ὕδατά των ἐξαφανίζονται ὑπογείως.

Ἐξ αὐτῶν τροφοδοτοῦνται ἱσως, ἐν μέρει, κατὰ περιοχάς, — λέγεται — καὶ μερικαὶ ὑπόγειοι λίμναι.

Ἐπὶ αὐτῶν δεδαίως καὶ τινες μεγάλοι ποταμοί, ὡς π.χ. ὁ μήκους 1600 (χιλίων ἐξακοσίων) περίπου μιλίων MURRAY RIVER.

Προσέτι δὲ ὁ DARLING RIVER καὶ ὁ MURRUM BIDGEE RIVER, οἱ ὅποιοι μάλιστα ἐνοῦνται μὲ τὸν MURRAY, τοῦ ὁποίου οὗτοι εἶναι παραπόταμοι περίπου.

Καὶ ἂφ' οὗ περὶ ποταμῶν τῆς Αὐστραλίας ὁ λόγος, δὲν θὰ πρέπει — φρονούμεν — νὰ παραλειφθῇ ἡ μεία ἐνός ποταμοῦ, πού, χάριν μίας ὑπερόχου Ἑλληνίδος, τῆς Διαμαντίνης Ρώμας, φέρει Ἑλληνικὸν ὄνομα! — Εἶναι ὁ DIAMANTINA RIVER ἐν QUEENSLAND.

Ἐδόθη εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὸν τὸ ὄνομα DIAMANTINA πρὸς τιμὴν τῆς Διαμαντίνης Ρώμας, συζύγου τοῦ πρώτου Κυβερνήτου τῆς Πολιτείας QUEENSLAND, SIR GEORGE BOWEN.

Ἐπηρετῶν ἐν Κερκύρα ὁ GEORGE BOWEN, ὑπὸ τὸν Ἀγγλὸν Ἀρμοστήν GEORGE WARD, κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν Κατοχὴν τῆς Ἑπτανήσου, ἐρωτεύθη καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Διαμαντίναν, ἐκλεκτὴν κόρην τοῦ ἐκ Ζακύνθου Κοντιάνου Ρώμας, Προέδρου τῆς Γερουσίας — τῆς γνωστῆς Ἀρχοντικῆς Οἰκογενείας Ρώμας.

Ἡ Διαμαντίνη Ρώμα εἶχε χαρίσματα, φυσικὰ τε καὶ ἐπὶ κτητὰ, ἐξαίρετα καὶ σπάνια.

Εἰς τὸ Λονδίνον, εἰς ὅλην τὴν Ἀγγλίαν, παντοῦ ἔκαμε θαυτάτην ἐντύπωσιν, ὅχι μόνον διὰ τὴν φυσικὴν τῆς δομὴν — ἦτο καλλονή — ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πνεῦμα τῆς, διὰ τὸν ἐκλεκτὸν χαρακτῆρα τῆς καὶ ἥθος τῆς. Διὰ τὴν εὐγενειάν τῆς.

Καί διὰ τὴν πολὺμορφον καλλιέργειάν της. Ἐγνώριζε καὶ 3 (τρεις) ἐπὶ πλεον γλώσσας, Ἀγγλικήν, Γαλλικήν, Ἰταλικήν.

Εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου, εἰς τὴν Ἀνωτάτην Κοινωνίαν τῆς Ἀγγλίας, ἡ χάρις της, ἡ γοητεία της διέλαμψε.

Εἶχε φανὴ ἐκεῖ ὡς ὑπέρλαμπρος διάττων ἀστήρ.

Ὁ BOWEN διωρίσθη πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Πολιτείας QUEENSLAND.

Τὴν διοργάνωσιν τῶν τῆς Πολιτείας καὶ τὴν ἐν γένει διακυβέρνησιν αὐτῆς διεξήγαγε μὲ ἐπιτυχίαν. Ἐποχὴν.

Ἐπαξίως ἡ τιμὴ τοῦ SIR.

Ἡ σύζυγος τοῦ Διαμαντίνου ἀκούραστη εἰργάσθη μαζὺ τοῦ εἰς τὸ βαρὺ αὐτὸ ἔργον καὶ τὰ μέγιστα συνέβαλεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Πολιτείας. Καὶ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τοῦ συζύγου της.

Δραστήριος μὲν, ἱκανὸς, ρηξικέλευθος ὁ BOWEN, ἀλλὰ διχως τὴν ἐμπνευσμένην καὶ ἀξιώτατην Διαμαντίναν του, δὲν θὰ εἶχε τὴν ὅσῃν ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν.

Μνήμων ὁ σύζυγος, οὐδεμίαν παραλείπων εὐκαιρίαν, παντοῦ καὶ πάντοτε ἐτόνιζε καὶ διεκῆρυττε τὴν πολῦτιμον καὶ ἀνεκτίμητον βοήθειάν της καὶ ἐν παντὶ συμπαραστάσιν της.

Αἱ Ἀρχαὶ τῆς Πολιτείας πολλαπλῶς τὴν ἐτίμησαν.

Πρὸς τιμὴν της ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς DIAMANTINA RIVER. Μέχρι δὲ καὶ σήμερον αὐτὴ εἶναι ἡ ὀνομασία του.

ROMA ὀνομάζεται μία πόλις τῆς QUEENSLAND.

Μία κεντρικὴ ὁδὸς τῆς πρωτεύουσας τῆς Πολιτείας, τοῦ BRISBANE, λέγεται ROMA STREET.

Καὶ ROMA STATION λέγεται ὁ μεγάλος κεντρικὸς σιδηροδρομικὸς Σταθμὸς τοῦ BRISBANE.

Τὴ ἐμπνεύσει καὶ παρακινήσει τῆς Διαμαντίνης Ρώμα — BOWEN πολλὰ δημόσια κτίρια τοῦ BRISBANE ἔχουν Ἑλληνικὸν ρυθμόν.

Ἡ ἐν γένει δράσις της καὶ ἡ ζωὴ της ἰδιαιτέρως εὐφήμως μνημονεύεται καὶ ἀναγνωρίζεται ἐν QUEENSLAND καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ ἐν QUEENSLAND Ὀμογένεια — πολυπληθὴς καὶ εὐημεροῦσα, διαπνεομένη ἀπὸ αἰσθήματα πατριωτικὰ καὶ παραδοσιακά — θὰ ἔπρεπε νομιζόμεν, καὶ εἰσηγοῦμεθα ἅμα, νὰ ἀναλάβῃ, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἐκεῖ ἀρμοδίων Ἀρχῶν, τὴν δαπάναν της, ὡς προσφορὰν, τοποθέτησιν ἐν BRISBANE, εἰς περίοπτον θέσιν, ἐνὸς συμπλέγματος ἀγαλμάτων (ὄχι προτομῆς) τοῦ ζεύγους αὐτοῦ BOWEN (SIR GEORGE καὶ LADY'S DIAMANTINA), ἀλλὰ μὲ ρητὴν ἐπ' αὐτοῦ μνηεῖον περὶ τῆς Διαμαντίνης, ὡς κόρης τῆς ἐκ Ζακύνθου - Ἑλλάδος οἰκογενείας Ρώμα.

Ἀνηψιὸς τῆς Διαμαντίνης Ρώμα (BOWEN) ἦτο ὁ παρ'

ἡμῖν διακεκριμένος θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ λογοτέχνης Διονύσιος Ρώμας.

Ἀνομολογοῦμεν ὅτι, παρὰ τὸν τίτλον τῆς σειρᾶς αὐτῆς τῆς προκειμένης ἀρθρογραφίας μας, «Ὀλίγα περὶ Αὐστραλίας», ἔχομεν κάπως ἐπεκταθῇ καὶ ἔχομεν ἀναφέρει πολλὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ Θέμα καθ' ἑαυτὸ ἐκτεταμένον γάρ, ὁμῶς φρονούμεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν καὶ διὰ τὸ «χρυσόμαλλον» πρόβατον τῆς Αὐστραλίας, μὲ τὸ μαλλὶ «MERINO».

Τῷ 1793, κατὰ τὸν FRANK HURLEY — τῷ 1797 δὲ κατ' ἄλλους — εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Αὐστραλίαν 13 (δέκα τρία) πρόβατα Ἰσπανικῆς ράτσας ἀπὸ τὴν Νότιον Ἀφρικὴν (CAPE COLONY), Ὀλλανδικὴν τότε ἀποικίαν.

Ἀπ' αὐτὰ, ὁ JOHN MACARTHUR ἐπῆρε 8 (ὀκτώ) ἐξ ὧν τὰ 3 (τρία) ἦσαν κριάρια καὶ ἐπεδόθη, μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν, μὲ σύστημα, ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἰς τὸν ἐν PARRAMATTA σταθμὸν του.

Οὐδέποτε ὑπῆρξε μέχρι σήμερον — οὐδαμῶς δὲ τοῦ Κόσμου — πολυτιμώτερον φορτίον ἀπ' αὐτὰ τὰ ὀλίγα πρόβατα, ποὺ ἐκομίσθησαν εἰς τὸ SYDNEY ὑπὸ τοῦ CAPTAIN HENRY WATERHOUSE.

Διότι αὐτὰ ἐθεμελίωσαν καὶ ἐδημιούργησαν τὴν σημερινὴν ἰσχύν καὶ ἀκμὴν τῆς Αὐστραλίας.

Ὁ JOHN MACARTHUR δικαιούται νὰ ἐπονομασθῇ ὁ πατήρ τοῦ MERINO ἐν Αὐστραλίᾳ.

Εἰς 170.000.000 (ἑκατὸν ἑβδομήντα ἑκατομμύρια) περίπου ὑπολογίζεται ὅτι ἴσως ἀνέρχονται ἤδη ἐν Αὐστραλίᾳ τὰ πρόβατα αὐτὰ μὲ τὸ περίφημον αὐτὸ μαλλὶ MERINO.

AUSTRALIA HAS A SIXTH (6TH) OF ALL THE WORLD'S FLOCKS. AND PRODUCES WELL OVER HALF OF IT'S MERINO WOOL.

Ἐχει δηλαδή ἡ Αὐστραλία τὸ ἐν ἑκτον (1/6) τῶν προβάτων τοῦ κόσμου ὅλου. Καὶ παράγει πλεον τοῦ ἡμίσεως (1/2) τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς μαλλίων MERINO.

Τὸ μαλλὶ αὐτὸ MERINO εἶναι εἰς ποιότητα τὸ καλλύτερον τοῦ Κόσμου. Ἐρχεται δὲ, κατ' ἀξίαν, πρῶτον, ἐπὶ κεφαλῆς, ὅλων τῶν ἐξαγομένων προϊόντων τῆς Χώρας.

Δι' ὃ καὶ εὐστόχως λέγεται ὅτι τὸ μαλλὶ αὐτὸ MERINO εἶναι ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας τῆς Αὐστραλίας.

THE BACKBONE OF THE AUSTRALIAN ECONOMY.

Περισσότερον δὲ χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἄλλη ρῆσις: — «AUSTRALIA RIDES ON THE SHEEP'S BACK».

ΤΕΛΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (JIMMY) ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ALFRED DE MUSSET

Βενετία

Στην κόκκινη τη Βενετιά,
ένα καράβι δεν κινά,
ούτε ψαράς μεσ' τα νερά,
ούτε φωτιά...

Ο μέγας λέων στο γιαλό,
στον ουρανό το γαλανό,
το μπρούτζινό του πόδι,
σιγά σηκώνει.

Μαζί - μαζί πολύ κοντά,
πλοία και βάρκες αρμαθιά,
κύκλους από Ερωδιούς,
γράφουν συρτούς.

Νείρονται πα στ' αχνά νερά,
ή μπλέκουν στην ομίχλη,
τις τέντες τους πυκνά,
στροβιλικά...

Του φεγγαριού που χάνει,
το μέτωπο σκεπάζει,
μικρό ένα συγνεφάκι,
από τ' αγεράκι.

Κι έτσι η Κερά - γουμένη,
του Τίμιου Σταυρού ξανοίγει,
τ' όλο πτυχές χιτώνι,
πάνω στο φελόνι.

Ω! τα παλιά παλάτια,
τα μαρμαροσκαλοπάτια,
οι βαρειές πόρτες,
των Ιπποτών.

Οι γέφυρες, οι οδοί,
τ' αγάλματα τα κατηφή,
ο κόλπος ο ατλαζωτός,
αγεροσειστός.

Και στις επάλλξεις οι φρουροί,
βρίσκονται πάντα τους ορθοί,
με τις μακρυές λόγχες,
εποπτεύοντας τις κόγχες.

Α! ποιά μήπως και δει,
μεσ' το φεγγαροφώς,
τον που ενεδρεύει την δανδή,
δεν ανυπομονεί;

Που πρόκειται για το χορό,
πρόσχαρα στον καθρέπτη μπρος,
φορούν ώρα πολλή,
μάσκα μαδί...

Η Βάνινα λιγοθυμά
σε στρώματα ευωδιαστά,
στην αγκαλιά σφιχτά κρατεί,
τον εραστή.

Και η Ναρκίσσα η τρελλή,
στη γόνδολα βαθειά, γερτή,
ξεχνιέται κι ευωχεί,
ως την αυγή...

Μήπως στην Ιταλία εντός,
δεν είν' της τρέλλας ο παλμός,
που σ' έρωτα να μη περνάς,
τις μέρες της χαράς;

Ας το παλιό ρολόγι,
στ' ανάκτορο του γέρο Δόγη,
τις νύχτες να του υπολογίζει,
τη βαρειά πλήξη.

Και ωραία μου κάτι ακόμα,
για το γλυκό σου στόμα,
τόσα φιλιά δοσμένα,
συγχωρημένα...

Ας πούμε για τη γοητεία σου,
ας πούμε για τα δάκρυά σου,
πόσον αξίζει η θερμή,
αυτή μας ηδονή.

Μετάφραση: ΜΙΧ. Κ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

«Τὸ θάμα κι ὁ Ναὸς τῆς Ἀφροδίτης»

Το θείο φως φωτοβολά, μαγνάδια, φωσφορίζει
τῆς Αφροδίτης ὁ Ναός, τον ἔρωτα χαρίζει·
ἔλα να πάμε κατὰ κει, στα Κύθηρα τα θεία
καὶ θα τη νοιώσεις τη ζωὴ αληθινὴ μαγεῖα!

Στο Πι καὶ Φι σκεφθήκαμε
καὶ το αποφασίσαμε

το ποθητὸ ταξίδι,
τώρα να πάμε κατὰ κει στα Κύθηρα τα θεία,
να νοιώσουμε τον ἔρωτα, τη θεία ευλογία
αφού με δίχως ἔρωτα να ζούμε δεν αξίζει.

Ὅποιος πηγαίνει κατὰ κει, στα Κύθηρα τα θεία,
πάντα θα νοιώθει τη ζωὴ αληθινὴ μαγεῖα!

Καὶ στο καράβι μπήκαμε, στο ποθητὸ ταξίδι,
για να μας δώσει ἡ θεὰ τη θεία ευλογία.
Καὶ πλέουμε το πέλαγος, γαλήνια το περνούμε,
Κάβο-Μαλιά ζυγώνουμε, μα δεν ανησυχούμε.
Δελφίνια με τα κύματα κάποιο παιχνίδι κάνουν
κι οἱ γλᾶροι κουκλοθέατρο τρελλὸ μας παριστάνουν.

Καὶ τ' ὄνειρο του ταξιδιού δελφίνια το γαρνίρουν
κι οἱ γλᾶροι προανάκρουσμα τρελλῆς χαρὰς μας κάνουν·
θαρρεῖς πὼς βλέπεις τον Ναὸ κι οἱ Χάριτες σερβίρουν
καὶ ἦρθαν μεσοπέλαγο για μας να μας γλυκάνουν.

Μα ξάφνου εσκοτείνιασε καὶ το φεγγάρι εχάθη,
αστροφεγγιά δεν ἔμεινε κι ἡ θάλασσα μουγγρίζει·
κακὰ στοιχεῖα ἐδῆγκανε, Τιτάνες ἀπ' τα δάθη,
να καταπιεῖ το πλοῖο μας κι ἡ θάλασσα πασχίζει.

Καὶ φθάνουμε στον Κάβο - Μαλιά· αστράφτει καὶ
βροντᾶει
καὶ πέφτει πυκνοχάλαζο καὶ σιεῖται ἡ οἰκουμένη·
αστροπελέκια πέφτουνε καὶ το κουράγιο σπάει,
κακὰ στοιχεῖα μας ζώνουνε, Τιτάνες αγριεμένοι.

Κάβο-Μαλιά εἶσαι στοιχειὸ καὶ γείτονας τῆς
χώρας.
που κι ἡ Αφροδίτη γεύεται την συγκυριαρχία,
στη χάρι τῆς πηγαίνουμε για κάποια μας λατρεία
καὶ σώσε μας ἀπ' το κακὸ τῆς μαύρης κακῆς ὥρας.

Ἐλα καὶ συ τρανὴ θεὰ, γλυκεῖά μας Αφροδίτη
θεὰ του γέλιου, τῆς χαρὰς καὶ τῆς ἀγάπης μάνα,
του κάθε πόνου γιάτρισσα μ' ἓνα δικὸ σου νάμα,

σέ κάθε κίνδυνο βοηθὸς καὶ σώστρα παραμάνα
καὶ σώσε μας ἀπ' το κακὸ τῆς μαύρης κακῆς ὥρας.

Με γέλιο σου, με λόγῳ σου, μ' ἓνα δικὸ σου νάμα
δένεις του Κάβου τα στοιχεῖα· καὶ τη θεὰ Ἀμ-
φιτρίτη
να γαληνέψεις, το μπορεῖς, γλυκεῖά μας Αφροδίτη·
στεῖλε τὶς θεῖες Χάριτες, για να γενεῖ το θάμα.

Το θάμα ξάφνου γίνεται, οἱ Χάριτες σιμώνουν
με τὶς Νεράιδες συντροφιά, τον Πόντο γαληνεύουν
με φῶς τα μαύρα κύματα φωτίζουν καὶ χρυσώνουν
καὶ τα στοιχεῖα στα Τάρταρα, ξανά τα φυγα-
δεύουν.

Γλᾶροι καὶ πάλι φάνηκαν, δελφίνια τριγυρίζουν,
το θείο φως φωτίζει μας, τα μάτια μας δακρύζουν,
καὶ γλύκα νοιώθουμε ξανά, οἱ Χάριτες χορεύουν,
θεῖα γαλήνη ἔχουμε, τα πάντα γαληνεύουν!

Σῶοι τον Κάβο ἀφήνουμε καὶ το καράβι φθάνει,
ὁ ἥλιος χρυσοπόρφυρος, που τώρα ανατέλλει,
μας ἔφερε πρὶ ὀ γρήγορα στο φωτεινὸ λιμάνι,
σαν θεῖος φωτιστέφανος ἀπάνωθὲ μας μένει.

Μας φωσφορίζει μιά κορφὴ ψηλὰ σε κάποιο κάστρο,
που λαμπυρίζει ὁ Ναὸς ολόφωτος σαν ἄστρο!

Μιὰν αυγὴ, χρυσὴν αυγὴ, το φθάσαμε το Κάστρο·
του ἡλίου φωτογέλαγε καὶ σάλευε σαν ἄστρο!
Παλιόκαστρο, Ἡλιόκαστρο ουράνια πολιτεία
σε ποῖο θεὸ ἐπίστευες, σε ποιάς θεᾶς λατρεία;

Ἄγιο, ουράνιο, μαγικὸ, περίβολος, θεράντα,
παλάτι ουρανοκρέμαστο, τῆς Αφροδίτης θρόνος,
περιχυμένο θάλασσα καὶ θυμαριοῦ λεβάντα,
χρυσὴ θωριὰ χαρίζει σου κάθε καινούργιος χρόνος.

Την ομορφιά καὶ τ' ἄρωμα χρυσῆς θεᾶς χαρίζουν,
οἱ Χάριτες χορεύουν καὶ τοὺς πιστοὺς ραντίζουν,
με θείο φως φωτίζουν, με μύρα αρωματίζουν
καὶ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς, με ὕμνους κι
αρμονία!

Λαμποκοποῦν τα Κύθηρα, τα Κύθηρα τὰ θεία·
λαμποκοπᾶς Παλιόκαστρο, ουράνια πολιτεία!

Κάτι μαγνάδια μαγικά, σαν στέμματα αγώνα,
τα περιδένουν στοὺς πιστοὺς οἱ Χάριτες με ράμμα,
ράμμα καὶ κλώσμα τῆς θεᾶς, παντοτινὴ κορῶνα,
να πετυχαίνουν στη ζωὴ κάθε σκοπὸ καὶ θάμα!

Παλιόκαστρο, Ηλιόκαστρο ουράνια πολιτεία
την λαμπυρίζεις τη ζωή και τα μαγνάδια μοιάζουν
σαν άστρα, που χορεύουν με θεία αρμονία
και πεταλούδες συντροφιά συμπλέγματα ται-
ριάζουν!

Θεών κι' ανθρώπων γίνεται στο θείο πανηγύρι
του καθενός το ποθητό απ' τη θεά χατήρι.
Όλοι γελούν, όλοι φιλούν, όλοι πηδούν τρεχάτοι
και γίνεται Παλιόκαστρο ερωτικό Παλάτι!

Λαμποκοπές Παλιόκαστρο ουράνια πολιτεία,
λαμποκοπούν τα Κύθηρα, τα Κύθηρα τα θεία!

Καλόδεχτος κάθε πιστός, κάθε καράβι φθάνει
κι η Σκάνδεια η περιλάλητη, του Κάστρου το
λίμανι,
γίνεται λόγγος του βουνού, που τα πουλιά φω-
λιάζουν·
στο πανηγύρι της θεάς κι οι ναύτες λημεριάζουν!

Όλα τα γύρω λάμπουνε, λογής-λογής ζευγάρια·
βωμοί κι ανάχτορα θεών, παλάτια και σπιτάκια,
με χίλια δενδρολούλουδα, με χίλια δυό πουλάκια
και τον χειμώνα λιάζεσαι και παίζεις με τα ζάρια.

Οι Χάριτες τόν Έρωτα γλυκά τον νανουρίζουν
εκεί τριγύρω στις σπηλιές, στ' απόκρυφα λα-
γκάδια,
που και το κάθε γέλιο τους μέσ' τα παλιά ρημάδια
αντίλαλοι, βρυκόλακες ξανά παπαγαλίζουν.

Ο χρόνος πια τα γκρέμισε τα λαμπερά μνημεία,
μα στα χαλάσματα συχνά τα νεκροπούλια κράζουν
κλαψιάρικα μνημόσυνα, που μένα δεν τρομάζουν,
γιατί μου λένε μυστικά τα τότε μεγαλεία!

Εδώ θνητοί κι αθάνατοι τα περασμένα χρόνια
σπηλιά ποτέ δεν άφηναν σαν τώρα ν' αραχνιάζει·
η νυχτερίδα μοναχά σαν τύχει να φωλιάζει
και της αράχνης το πανί παθαίνει καταφρόνια.

Μιά βοσκοπούλα τώρα πιά τραγουδι αραδιάζει
με τα πουλιά γλυκά-γλυκά στα κορφοβούνια πέρα,
να το ξεσέρνει ο βοσκός με τη γλυκειά φλογέρα
κι αντιλαλούνε τα βουνά, πάλι γλυκά βραδυάζει.

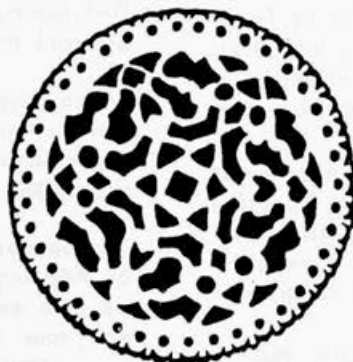
Εκεί ψηλά στου Παρνασού και των Δελφών τη ράχη
και κάτω εκεί, πολύ μακριά, στη θεία Ολυμπία
και στου Ναού σου την αυλή, που στοίχειωσαν
και βράχοι

ο Απόλλωνας κι εσύ θεά με τον πατέρα Δία
στοιχειώστε ρεία σύμβολα και τη χρυσή πυξίδα.

Και τα μαγνάδια οι Χάριτες να μας κολλούν κο-
ρώνα,
για νάχουμε τον Έρωτα, κάθε καλό κι ελπίδα.

Τρανή θεά, γλυκειά θεά, γλυκειά μας Αφροδίτη,
νάναι ψηλά τα Κύθηρα, τα Κύθηρα τα θεία
το άστρο του Πλανήτη!

ΒΡΕΤΟΣ ΤΡΙΑΡΧΗΣ
Αθήνα, 10.11.85

Ἀναμνήσεις

Δεν μπορώ να το ξεχάσω,
ὅ,τι στη ζωή κι αν χάσω,
δεν μπορώ...
Πρόσωπα μ' αγαπημένα
σας προσμένω απ' τα ξένα
και θρηνώ...

Μα πως πιά; Τη προσευχή μου
στο Θεό! Με τη ψυχή μου,
προσπαθώ!...
Νοσταλγώ τα περασμένα,
εις το κόσμο απλωμένα,
κι αγαπώ!;...

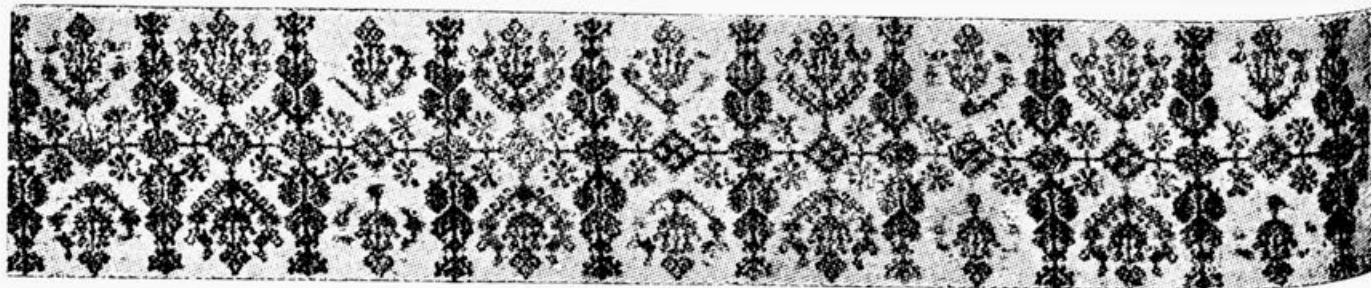
Μα πως θάρθουν οι δικοί μου
απ' το πέρασμα του χρόνου;...
τους καλώ!...
Και ζητώ ένα μονάχα
να ξανάδλεπα τους φίλους
με καλό...

Ὅνειρά μου λατρεμένα
πέρα στ' άπειρο ριγμένα,
πως μεθώ;!...
Θε μου ν' αύρω λίγη ανάσα,
θα τη κάνω τη προσπάθεια
να τους δω.

Έτσι φέρνει και τ' αγέρι,
μ' οδηγό το θείο χέρι
ερχομό!...
Ζήτω! Νάχεις πάντα θέλω
το μεγάλο σου πιστεύω
στο Θεό!...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ
ΓΙΑΤΡΟΣ

Ἡ Ἑταιρεία Κυθηραϊκῶν Μελετῶν

Μια μικρή, στην αρχή, ομάδα συμπατριωτῶν μας που απασχολοῦνταν με τα κυθηραϊκά ζητήματα, δεν μπορούσε να ησυχάσει βλέποντας να ιδρύονται επιστημονικά Σωματεία στα ἄλλα νησιά του Ιονίου που είχαν σαν στόχο τους την ἔρευνα των θεμάτων της περιοχῆς τους στο νησί μας ν' αφήνει ανεκμετάλλευτο και ανοργάνωτο το επιστημονικό του δυναμικό που θα ἦταν σε θέση να βοηθήσει στην προβολή και στην ἀπὸ κάθε πλευρᾶ αξιοποίησή του Νησιοῦ μας.

Και η ανησυχία αὐτὴ των λίγων ἔγινε με τον καιρὸ συνείδηση περισσότερων. Και εἶχε την κατ'ἐξουσίᾳ της στη σύσταση της «Ἑταιρείας Κυθηραϊκῶν Μελετῶν», που το Καταστατικό της ψηφί-

σθη στις 8.3.82 σε εἰδικὴ συνεδρίαση των 26 ἰδρυτῶν της που πραγματοποιήθηκε στην αἴθουσα του «Πνευματικοῦ Κέντρου των Κυθηρίων».

Το Καταστατικό αὐτὸ εγκρίθηκε με την 1326) 82 ἀπόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνῶν και καταχωρήθηκε εἰς τὸ εἰδικὸ διδλίο των αναγνωρισμένων Σωματείων με αυξ. αριθμ. 11.151)27.7.82.

Θεωροῦμε σκόπιμο να παραθέσουμε πιο κάτω τα βασικά ἄρθρα του Καταστατικοῦ της Ἑταιρείας για να γνωρίσουν οἱ ἀναγνώστες του Περιοδικοῦ μας τους σκοποὺς της και να ἐκδηλώσουν, ὅπως πιστεύουμε, τὸ ενδιαφέρον τους για την ἐνίσχυσή της, εἴτε ἐγγραφόμενοι μέλη της εἴτε ἐνισχύοντας οἰκονομικά και ἠθικά τὸ ἔργο της.

Α' ΣΥΣΤΑΣΗ - ΣΚΟΠΟΣ - ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἄρθρο 1

Ἰδρύεται επιστημονικὸ Σωματεῖο με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΘΗΡΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ» με ἔδρα την Αθήνα.

Ἄρθρο 2

Σκοπὸς της Ἑταιρείας εἶναι:

α) Η επιστημονικὴ ἔρευνα κάθε θέματος που ἐνδιαφέρει τα Κύθηρα ἀπὸ ιστορικὴ, ἀρχαιολογικὴ, λαογραφικὴ, πολιτιστικὴ, γλωσσολογικὴ, μνημειολογικὴ, ἐθνολογικὴ, κοινωνικὴ ἀλλὰ και γεωλογικὴ, ορυκτολογικὴ, βοτανικὴ, γεωργικὴ, οικονομικὴ και γενικά φυσιολογικὴ ἀποψη.

β) Η διὰδοση των παραπάνω ἐπιστημονικῶν πορισμάτων.

γ) Η συντήρηση μνημείων Τέχνης, Ἱστορίας και Λογοτεχνίας.

δ) Η ἠθικὴ ἐνίσχυση και συμπαράσταση σε πρόσωπα ἢ Ὄργανα που τὸ ἔργο τους ταυτίζεται με τους σκοποὺς και τις ἐπιδιώξεις της Ἑταιρείας.

Ἄρθρο 3

Τὴν πραγματοποίηση των σκοπῶν της ἡ Ἑταιρεία ἐπιδιώκει με:

α) Τὴν ἐκδοση περιοδικοῦ επιστημονικοῦ περιεχομένου με τον τίτλο «Κυθηραϊκὴς Μελέτες».

β) Τὴν ἐκδοση Κυθηραϊκῶν Ἀρχείων και πρωτοτύπων μελετῶν και πραγματειῶν που θα ἀναφέρονται στους σκοποὺς της Ἑταιρείας.

γ) Τὴν ἰδρυση στην Αθήνα, ἀν και ὅταν κριθεῖ ἀπαραίτητο, Στέγης της Ἑταιρείας για την αποτελεσματικώτερη δράση της και σύσφιξη των δεσμῶν των Ἑταίρων μεταξύ τους.

δ) Τὴν ἰδρυση και ὀργάνωση Βιβλιοθήκης και συγκέντρωση ἐλληνικῶν και ξενόγλωσσων διδλίων που θα ἀναφέρονται κυρίως στα Κύθηρα και τὴν Ἐπτανήσο, καθώς και τὴν ἰδρυση ἢ ἐνίσχυση τοπικῶν βιβλιοθηκῶν στο Νησί των Κυθηρίων.

ε) Ἐπιστημονικὴς ἀποστολές, καθώς και ἀνασκαφές και ἀναστηλώσεις ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ ἄδεια των ἀρμοδίων ἀρχῶν.

στ) Διαλέξεις και ἐπιστημονικὰ συνέδρια στην Αθήνα, τα Κύθηρα και οπουδήποτε αλλοῦ.

ζ) Τὴν ἰδρυση και ὀργάνωση πα-

ραρτήματος της Ἑταιρείας στα Κύθηρα.

η) Τὴν ἀπονομή βραβείων ἢ τιμητικῶν διακρίσεων σε πρόσωπα που τιμῶν και προβάλλουν τὸ ὄνομα των Κυθηρίων ἢ των Ἀντικυθηρίων στην Ελλάδα ἢ τὸ ἐξωτερικὸ.

θ) Τὴν ἰδρυση και ὀργάνωση ἱστορικοῦ και λαογραφικοῦ Μουσείου και Πινακοθήκης ἔργων Κυθηρίων καλλιτεχνῶν καθώς και προσώπων που ευεργέτησαν με οποιονδήποτε τρόπο τὴν Ἑταιρεία.

ι) Τὴν ἰδρυση μέσα στην Ἑταιρεία χωριστῶν τμημάτων για εἰδικούς σκοποὺς που ἡ διοίκηση και ἡ διαχείρισή τους θα καθορίζεται ἀπὸ τὴ Διοίκηση της Ἑταιρείας.

Ἄρθρο 4

Η Ἑταιρεία ἔχει σφραγίδα κυκλικὴ με κλάδο μυρτιάς στο κέντρο της και γύρω τὴν ἐπιγραφή «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΘΗΡΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΘΗΝΑ 1982».

Β' ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ — ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ — ΠΟΡΟΙ

Ἄρθρο 5

Τα Μέλη της Ἑταιρείας εἶναι

τακτικά, επίτιμα και αντεπιστέλλοντα καθώς και οι συνδρομητές.

"Άρθρο 6

Τακτικά μέλη γίνονται, ύστερα από αίτησή τους, υπογεγραμμένη και από δύο μέλη και με απόφαση του Δ. Συμβουλίου και με μυστική ψηφοφορία, όλοι όσοι κατοικούν στην περιφέρεια της πρώην Διοικήσεως Πρωτεύουσας Κύπριοι ή Αντικυθηριαί ή Κυθηραϊκής και Αντικυθηραϊκής καταγωγής επιστήμονες, όπως και εκείνοι που μπορούν λόγω μόρφωσης, ενδιαφερόντων και κοινωνικής θέσης, να βοηθήσουν στην πραγματοποίηση των σκοπών της Εταιρείας.

Επίσης μπορούν να γίνουν τακτικά μέλη και σε αναλογία 2:5 προς το σύνολο των τακτικών μελών πρόσωπα που δεν κατάγονται από τα Κύθηρα, αλλά ενδιαφέρονται αποδεδειγμένα για την μελέτη και προώθηση των Κυθηραϊκών ζητημάτων.

Τα τακτικά μέλη αποκτούν το δικαίωμα να ψηφίζουν στις εκλογές Δ. Συμβουλίου έξι μήνες από την εγγραφή τους στην Εταιρεία και το δικαίωμα να εκλέγονται σαν μέλη της Διοικήσεως της ένα χρόνο από την εγγραφή τους.

"Άρθρο 7

Επίτιμα Μέλη

Επίτιμα μέλη ανακηρύσσονται με απόφαση του Δ. Συμβουλίου και με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του, πρόσωπα που δόθηκαν σοβαρά και αποδεδειγμένα την Εταιρεία για την πραγματοποίηση των σκοπών της, ή τίμησαν κατά γενική αναγνώριση με τη δράση τους τα Κύθηρα.

Επίσης με την ίδια διαδικασία ανακηρύσσονται Επίτιμοι Πρόεδροι της Εταιρείας, πρόσωπα που διατέλεσαν Πρόεδροι της Εταιρείας και της πρόσφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες, καθώς και πρόσωπα που τιμούν διεθνώς το όνομα των Κυθίων.

Οι Επίτιμοι Πρόεδροι και τα Επίτιμα Μέλη δεν είναι υποχρεωμένοι να πληρώνουν συνδρομή στην Εταιρεία και μπορούν να παίρνουν

μέρος στις Γεν. Συνελεύσεις της χωρίς δικαίωμα ψήφου.

"Άρθρο 8

Αντεπιστέλλοντα Μέλη

Αντεπιστέλλοντα μέλη μπορούν να γίνουν όλοι Κυθηριοί ή Κυθηραϊκής καταγωγής κατοικούν εκτός της περιφέρειας της τώως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, εφ' όσον έχουν τα λοιπά προσόντα των πρακτικών μελών.

Τα Αντεπιστέλλοντα μέλη μετέχουν στις Γενικές Συνελεύσεις της Εταιρείας με δικαίωμα ψήφου, έχουν επίσης το δικαίωμα να ψηφίζουν για την εκλογή του Δ. Συμβουλίου έξι μήνες από τη εγγραφή τους.

Τέλος τα Αντεπιστέλλοντα μέλη μετά τη μόνιμη εγκατάστασή τους στην περιοχή Πρωτεύουσας, γίνονται αμέσως χωρίς άλλη διαδικασία τακτικά μέλη.

"Άρθρο 9

Συνδρομητές

Συνδρομητές της Εταιρείας μπορούν να γραφτούν όλοι οι Κυθηριοί ή Αντικυθηριοί ή οι κυθηραϊκής καταγωγής οπουδήποτε και αν έχουν την κατοικία τους. Επίσης μπορεί να εγγραφεί συνδρομητής και κάθε Νομικό Πρόσωπο.

Συνδρομητές των εκδόσεων της Εταιρείας μπορούν να γίνουν φυσικά και Νομικά πρόσωπα όταν καταβάλλουν την ανάλογη συνδρομή.

"Άρθρο 12

Δωρητές, Ευεργέτες και Μεγάλοι Ευεργέτες

Δωρητές ανακηρύσσονται όσοι προσφέρουν στην Εταιρεία χρηματικό ποσόν ή είδη αξίας τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) δραχμών.

Ευεργέτες ανακηρύσσονται όσοι προσφέρουν χρηματικό ποσόν ή είδη αξίας τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών,

και

Μεγάλοι Ευεργέτες ανακηρύσσονται πρόσωπα που ενίσχυσαν το έργο της Εταιρείας με πολύ σημαντική οικονομική βοήθεια.

Τους Δωρητές και Ευεργέτες ανακηρύσσει το Δ. Συμβούλιο, ενώ τους Μ. Ευεργέτες η Γενική Συνέλευση ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα παραπάνω ποσά μπορούν να αυξηθούν από τη Γ. Συνέλευση με πρόταση του Δ. Συμβουλίου.

"Άρθρο 13

Πόροι

Πόροι της Εταιρείας είναι α) το δικαίωμα εγγραφής και η ετήσια συνδρομή των μελών, β) Τα έσοδα από την έκδοση βιβλίων, περιοδικών, συγγραμμάτων κλπ., και γ) οι κάθε μορφής και προέλευσης επιχορηγήσεις, δωρεές, κληροδοσίες και γενικά κάθε έκτακτος πόρος. Το δικαίωμα εγγραφής και η ετήσια συνδρομή των μελών ορίζονται από το Δ. Συμβούλιο και ισχύουν από την 1η Γενάρη του επόμενου χρόνου.

"Άρθρο 15

Την Εταιρεία διοικεί εννεαμελής Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου εκλέγονται κάθε τρία χρόνια από τη Γ. Συνέλευση που συνερχεται το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Γενάρη και στην οποία μπορούν να πάρουν μόνο τα τακτικά μέλη που έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους. Η εκλογή γίνεται με μυστική δια ψηφοδελτίων ψηφοφορία. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση από τον Πρόεδρο της Συνέλευσης.

Από την ίδια Γ. Συνέλευση και με την ίδια διαδικασία γίνεται και η εκλογή επτά (7) αναπληρωματικών μελών του Δ. Συμβουλίου.

Με τον ίδιο τρόπο και την ίδια τριετή θητεία εκλέγονται τρία (3) τακτικά και τρία (3) αναπληρωμα

τικά μέλη της Ελεγκτικής Επιτροπής της Εταιρείας.

"Άρθρο 19

Κανονισμοί — Τοπικά Τμήματα

Για τη λεπτομερέστερη ρύθμιση των θεμάτων εσωτερικής λειτουργίας της Εταιρείας, είναι δυνατόν να συνταχθούν εσωτερικοί Κανονι-

σμοί, τους οποίους πρέπει να εγκρίνει η Γεν. Συνέλευση.

Επίσης, για την πληρέστερη επίτευξη των σκοπών της Εταιρείας, μπορούν να συσταθούν με απόφαση του Δ. Συμβουλίου στα Κύθηρα και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας ή του Εξωτερικού, που διαμένουν αρκετοί αξιόλογοι Κυθηριοί, τοπικά τμήματα της Εταιρείας. Ο

τρόπος διοίκησης και λειτουργίας των τμημάτων αυτών θα ορισθεί με Κανονισμό που θα ψηφίσει η Γεν. Συνέλευση.

"Άρθρο 34

Ετήσια εορτή της Εταιρείας

Η 21 Μαΐου, που είναι η ημερομηνία προσαρτήσης της Επτανήσου στην Ελλάδα, ορίζεται σαν ημέρα της επετείου εορτής της Εταιρείας.

Η Εταιρεία συγκροτήθηκε σε Σώμα κατά την -139810 10X 512 510293113 13J 512 139811 ξε το πρώτο της Διοικ. Συμβούλιο, το οποίο κατάρτισε πραγματικά ένα φιλόδοξο πρόγραμμα που είχε δημοσιευθεί τότε και στις τοπικές εφημερίδες.

Είναι, δυστυχώς, γεγονός ότι το Δ.Σ. δεν δρῆκε την ανταπόκριση που περίμενε από τους πνευματικούς εκείνους συμπατριώτες της παροικίας μας που θα μπορούσαν να τους συμπαρασταθούν ηθικά, πιο πολύ, με την εγγραφή τους στη δύναμη των μελών της. Το σημερινό δημοσίευμα έχει σαν πρώτο στόχο να καλέσει τους συμπατριώτες μας

αυτούς, και ίναι πολλοί, να έρθουν κοντά μας. Το νομίζουμε σαν εκπλήρωση μιάς υποχρέωσης έναντι του Νησιού μας.

Η «Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών» προετοιμάζει την έκδοση της «Κυθηραϊκής Ανθολογίας» και φιλοδοξεί με την έκδοση αυτή να συμβάλει στην προβολή του λογοτεχνικού έργου των συμπατριωτών μας (λαϊκή ποίηση και άντεχνο λόγο) και να παρακινήσει και τους νεώτερους να συνεχίσουν την παράδοση.

Θα ακολουθήσουν, φυσικά, και άλλες εκδηλώσεις, αυτή όμως θα ανακοινώνεται ξεχωριστά από τις τοπικές εφημερίδες.

Ἡ Κυθέρεια Ἀφροδίτη

Μία από τις πιο ειδυλλιακές και τις πιο ενδιαφέρουσες μορφές του αρχαίου ελληνικού Δωδεκαθέου, είναι η Αφροδίτη, η θεά του Ἔρωτα και της ομορφιάς. Η μυθολογική άποψη, για τη γέννηση της θεάς, όπως μας την περιγράφει ο Ησίοδος, λέει ότι όταν ο Κρόνος επαναστάτησε και εκθρόνισε τον πατέρα του Ουρανό, του απέκοψε τα απόκρυφα μέλη του και τα πέταξε στη θάλασσα. Μέσα από ένα άφθονο, λευκό αφρό, που μαζεύτηκε γύρω από αυτά, ξεπετάχθηκε η πανέμορφη Αφροδίτη. (Ησίοδ. Θεογενεία, 187). Η εκλεπτυσμένη φαντασία των προγόνων μας, η χάρη και η τελειότητα του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, στόλισε και προίκισε την Αφροδίτη με όλα τα ανθρώπινα πάθη, όλα τα ελαττώματα και όλες τις ανθρώπινες αδυναμίες.

Αυτά αναφέρει η μυθολογία μας, για την εμφάνιση της θεάς αυτής.

Η πραγματικότητα, βέβαια, είναι διαφορετική. Η λατρεία της Αφροδίτης μας ήλθε από την Ασία και συγκεκριμένα από τους Ασσύριους. Από αυτούς μεταδόθηκε στους Φοίνικες και από τους Φοίνικες στην Ελλάδα. Σε δύο ελληνικά μέρη εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, η λατρεία της Αφροδίτης, στην Κύπρο και στα Κύθηρα, δυο νησιά με τα οποία, οι Φοίνικες διατηρούσαν στενές εμπορικές επαφές. Η παρουσία του φοινικικού εμπορίου, ιδιαίτερα στα Κύθηρα, μαρτυρείται και από την παλιά ονομασία της νήσου, «Πορφυρούσα» ή «Πορφυρίς». Η ονομασία αυτή φανερώνει την ύπαρξη στα Κύθηρα της πολύτιμης πορφύρας, ενός από τα κύρια προϊόντα του εμπορικού ενδιαφέροντος των Φοινίκων. Ακόμη και η ονομασία του όρμου των Κυθήρων «Φοινικούς», όπως αναφέρει ο Ξενοφών, είναι μια άλλη μαρτυρία. (Ξενοφ. Ελλ. Δ.ΥΙΙ,7).

Από τα Κύθηρα η λατρεία της Αφροδίτης μεταδόθηκε σ' όλη την υπόλοιπη Ελλάδα, μέσω Λακωνίας και Ἀργούς. Η διάδοση της λατρείας αυτής της ασσυριακής θεάς, πρέπει να έγινε σε πολύ παλιά χρόνια, από την εποχή, ίσως, της Ιλιάδας, όπου ο Όμηρος λέει τη φράση «Κυθήριοις ζαθέοισι» (Ιλιάδα 0,432). Ο γερμανός αρχαιολόγος Φρίντριχ Γκότλιντ Βέλκερ (1784 - 1868) γράφει στην «Ελληνική Μυθολογία» του, ότι η φράση αυτή του Ομήρου, υπονοεί τη λατρεία της Αφροδίτης στα Κύθηρα. Στην Οδύσσεια, μιλώντας για την Αφροδίτη, ο Όμηρος την αποκαλεί «ευστέφα-

νος Κυθέρεια» (Οδυσ. Θ 288). Αλλά υπάρχουν και άλλες πολλές μορτίριες. Ο Ηρόδοτος αναφέρει τους τρεις αρχαιότερους ναούς της Αφροδίτης, που είναι της φοινικικής πόλης Ασκαλών, της Πάφου και των Κυθήρων, που τον έχτισαν οι Φοίνικες, όπως λέει (Ι.105). Ο Πausanias βεβαιώνει, ότι η λατρεία της Αφροδίτης, ξεκίνησε από τους Ασσύριους και ότι στα Κύθηρα την μετοδόσανε οι Φοίνικες της πόλης Ασκαλών. (Αττικά Ι, 14 - 7). Αλλά ο Πausanias, πάλι, αναφέρει ότι το ιερό της Ουρανίας Αφροδίτης στα Κύθηρα, είναι το αγιότερο και το πιο αρχαίο, από όλα τα ελληνικά ιερά της θεάς. (Λακωνικά ΙΙΙ, 23, Ι). Πέρα από όλες αυτές τις μαρτυρίες υπάρχουν και άλλα κείμενα που βεβαιώνουν, για τα πρωτεία, στον ελληνικό χώρο, των Κυθήρων, στη λατρεία της Αφροδίτης. Ένα από αυτά είναι και ο «Αδώνιδος Επιτάφιος», του βουκολικού ποιητή, Βίωνα του Σμυρναίου.

Ο Βίων γεννήθηκε στη Σμύρνη, τον γ' αι. π.Χ. και έζησε στη Σικελία, όπου και πέθανε δηλητηριασμένος από εχθρούς του, όπως μας λέει ο επίσης ποιητής και μαθητής του Βίωνα, Μόσχος, στο έργο του «Πένθιμος Ωδή για το Βίωνα». Ο Βίων έγραψε πολλά Ειδύλλια σε ιονική διάλεκτο και χειρίζεται τη γλώσσα με εξαιρετική τέχνη και χάρη και το ύφος του είναι, πολλές φορές, περιπαθής και πνευματώδες.

Διασώθηκαν 18 Ειδύλλια του Βίωνα, μερικά όμως, όχι ακέραια. Στη Γεννάειο Βιβλιοθήκη της Αθήνας, υπάρχει αντίτυπο μιάς έκδοσης σε ελληνική και λατινική γλώσσα, του έτους 1565, που περιέχει επτά από τα καλύτερα Ειδύλλιά του. Ένα από αυτά είναι και ο «Αδώνιδος Επιτάφιος», όπου ο ποιητής θρηνεί για το χαμό του αγαπημένου της Αφροδίτης, Ἀδωνη, τον οποίο ο Ἄρης - επίσημος εραστής, ως γνωστόν, της Αφροδίτης! - μένεα πνέων, από ζήλεια, για την προτίμηση της θεάς, προς ένα θνητό, μεταμφιέζεται σε κάπρο και τον σκοτώνει, μπήγοντας το δόντι του, στο μηρό του. Στο Ειδύλλιο αυτό, που παραθέτω μεταφρασμένο, ο Βίων, αναφερόμενος στην Αφροδίτη, την αποκαλεί Κυθέρεια. Αυτό είναι μια ακόμη μαρτυρία, από ποιητικά χείλη, αυτή τη φορά, ότι η λατρεία της Αφροδίτης, κατά γενική πεποίθηση των αρχαίων Ελλήνων, πρωτοεμφανίστηκε στη νήσο Κύθηρα.

Κλαίω τώρα τον Ἄδωνη, ο ὁμορφος Ἄδωνης
 χάθηκε
 Χάθηκε ο ὁμορφος Ἄδωνης και μαζί μου τον
 κλαίνει κι οι Ἑρωτες.
 Στ' ολοπόρφυρο στρώμα σου, μην κοιμάσαι, πια,
 Αφροδίτη.
 Σήκω μαυροφόρεσε, τα στήθη σου χτύπα
 Και φώναξε σ' ὅλους, εχάθηκε ο ὁμορφος Ἄδωνης,
 πάει.
 Θρηνώ για τον Ἄδωνη, θρηνούν μαζί μου κι οι
 Ἑρωτες.
 Από Κάπρου ἄσπρο δόντι, πληγωμένος στο
 μηρί του
 Κείται ο Ἄδωνης στα ὄρη. Και τι πόνοι, ω!
 Κύπρη σδῆνει
 Η πνοή του ξεψυχά. Και στη σάρκα τη χιονάτη
 Το ἄλικο αἷμα του σκορπά, και τα μάτια
 σκοτεινιάζουν.
 Κι απ' τα χεῖλη ρόδα πέφτουν. Και πεθαίνει το
 φιλί
 Που η Κύπρη δε θα πάρει. Μα μονάχα αὐτὸς το
 ξέρει
 ποιὸς την ὥρα του θανάτου, τον φιλά.
 Για τον Ἄδωνη θρηνώ και θρηνούν μαζί κι οι
 Ἑρωτες.
 Ἐχει ο Ἄδωνης βαθειά, μεσ' στο μηρί λαβωματιά.
 Μα πιο βαθειά λαβωματιά, ἔχει η Κυθέρεια στην
 καρδιά.
 Κλαίνει για τον Ἄδωνη, τα πιστά σκυλιά του
 Κλαίνει για τον Ἄδωνη και οι Νύμφες των βουνών.
 Και με ξέπλεκα μαλλιά, μεσ' στους λόγγους τρι-

γυρνά
 Η γυμνόποδη Αφροδίτη. Στα ολόμαυρα ντυμένη,
 δω κι εκεί παραπατά
 Και το σώμα της τ' αγκάθια, το ξεσκίζουνε φριχτά
 Και τις χύνουνε το αἷμα το ιερὸ και θεϊκὸ.
 Τώρα με κραυγές, με φωνές θρηνητικές
 Που αντηχοῦν οι λαγκαδιές, τον Ασσύριο* φωνάζει
 Με το μαῦρο της χιτῶνα, ως τη μέση ανοιχτὸ
 Τ' ἄσπρα στήθια της ματώνει, για του ἀντρα το
 χαμὸ.
 «Κυθέρεια συμφορὰ σου», θρηνοῦν οι Ἑρωτες.
 Ἐχασες τον ἀντρα σου κι εχάθη η ομορφιά σου.
 Μα ὅσο ζούσε ο Ἄδωνης, ἦσουν ωραία, ω! Κύπρη.
 Τα κάλλη σου μαράθηκαν, μαζί με το χαμὸ του.
 «Κυθέρεια συμφορὰ σου», θρηνοῦνε τα βουνά.
 «Ἄδωνη συμφορὰ σου», θρηνολογοῦν τα δάση.
 Για της Κυθέρειας τον καῦμὸ, κλαίνει και τα πο-
 τάμια
 Και για του Ἄδωνη το χαμὸ, δακρύζουν τα ρυάκια.
 Και τ' ἄνθη ἀπὸ τον πόνο τους, μαραίνονται κι
 αὐτά.
 Της Κυθέρειας τώρα αντιλαλεῖ σε δάση, λόγγους
 και βουνά
 Το θλιβερό, λυπητερό, μακρόσυρτο τραγούδι.
 Αλίμονο, ὦ Κυθέρεια ο Ἄδωνης εχάθη.

* Ο μῦθος του Ἄδωνη εἶναι και αὐτὸς ασιати-
 κῆς προέλευσης. Γι αὐτὸ ο ποιητὴς χρησιμοποιοῖ
 την επωνυμία Ασσύριος, σ' αὐτὸ το στίχο. Η λέξη
 Ἄδωνης προέρχεται ἀπὸ τη φοινικικὴ λέξη Ἄδων,
 που σημαίνει Κύριος, Ἀρχων και ἦταν ἐπίθετο
 πολλῶν θεοτήτων της Φοινίκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΧΑΡΒΑΤΗΣ

Σατιρικές παραφράσεις

Η ΠΑΛΗΑ ΑΘΗΝΑ

Πρωί και λιοπερίχυτη και λιόκαλη εν' η μέρα
 κι η Αθήνα ζαφειρόπετρα στις γης το δακτυλίδι!
 Κωστής Παλαμάς

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑ

Πρωί καπνοπερίχυτη, καυσαερούχα μέρα
 κι η Αθήνα ζωντανός νεκρός στις γης το δακτυ-
 λίδι!
 Γιώργος Λεονταράκης

Σατιρικά ἐπιγράμματα

ΣΕ ΦΩΝΑΚΛΑ

Κοιμάται ὕπνον αἰώνιο
 κι ὁμως φόβος με πιάνει.
 Μήπως ξυπνήσει ξαφνικά
 κι ὅλους μας ξεκουφάνει!

ΣΕ ΦΟΒΙΤΣΙΑΡΗ

Μιὰ μύγα τον ετσίμπησε
 στο κούτελο, στη μύτη.
 Φωνάζει, πέστε του γιατροῦ
 ευθύς ναρθεῖ στο σπίτι!
 Γιώργος Λεονταράκης

Μιά προσευχή γιά τήν Κύπρο

ὦ γλυκύ μου Ἑαρ!
βοήθησε ν' ἀκούσουμε πάλι
τις καμπάνες των ἐκκλησιῶν της Ἀμμοχώστου
να χτυποῦνε χαρμόсуна
βοήθησε να φυτέψουμε λουλούδια
στα ρημαγμένα νεκροταφεῖα της Κερύνειας
που και ο χάρος ἀποστρέφει το πρόσωπο
μπροστά στους σπασμένους σταυρούς
και συλημένους τάφους.

ὦ γλυκύ μου Ἑαρ!
βοήθησε να βλαστήσουν κλαδιά εἰρήνης και φιλίας
μέσα ἀπό τα λιόδενδρα της Κυθραίας*
για να σκεπάσουν με τον ἴσκιο τους
τα σημάδια που ἄφησε ο Αττίλας
και κάνε την θάλασσα που λούστηκε η Ἀφροδίτη
να ἀγκαλιᾶζει μαζί με τις ἀμμουδιές της Πάφου
τις καρδιές ἐκείνων που δεν ἐκτελοῦν το θέλημά Σου.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡ. ΦΑΤΣΕΑΣ

* ΚΥΘΡΑΙΑ: Κωμόπολη της βόρειας Κύπρου
τουρκοκρατούμενη σήμερα, της ὁποίας οι πρῶτοι
κάτοικοι, σύμφωνα με μια ἐκδοχή, κατάγονται ἀπό
τα Κύθηρα, ἐξ ου και η ονομασία ΚΥΘΡΑΙΑ κατὰ
παραφθορά του ΚΥΘΗΡΑΙΑ.

Τά Χάι - Κού τῆς κουρασμένης Ἀνοιξης

Θυμήσου με για
λίγο, ὄχι πολύ. Ὅσο
κρατά ἓνα φιλί!

Αφέγγαρη ἡ
νύχτα. Μα τα μάτια σου
ἄστρα - φεγγάρι!

Θάμα φεγγάρι!
Σου το πουλῶ. Κι αν το πουλῶ,
ποιᾶ θα το πάρει;

Νιότη τ' Ἀπρίλη!
Μη χτυπάς το παραθύρι μου.
Χαμός οι σκύλοι!

Πόση χαρά τοῦ-
το το βράδυ το στερνό...
Κι αχ, το βλαστημῶ!

Φθινόπωρο, για-
τί με την καρδιά να παίζεις ε-
νὸς φτωχοῦ ποιητῆ;

Ἐνα κομμάτι
θάλασσα βγάζεις σεργιᾶ-
νι· τα μάτια σου!

Να με θυμάσαι
το Χειμῶνα! Για την Ἀνοιξη,
και τ' ἄνθια μόνα!

Της κουρασμένης
Ἀνοιξης φιλί ζητιάνεψα
ἢ μαργαρίτα;

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ

